

Libor Klimek

leges

Aplikačné otázky
konfiškácii
prostriedkov
a príjmov
z trestnej činnosti
na európskej
úrovni

teoretik

Libor Klimek

Aplikačné otázky konfiškácii
prostriedkov a príjmov z trestnej
činnosti na európskej úrovni

Vzor citace:

Klímek, L. *Aplikačné otázky konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti na európskej úrovni*. Praha: Leges, 2024. 60 s.

Autor:

doc. JUDr. et PhDr. mult. Libor Klímek, PhD., Dr. h. c.

Recenzenti:

pplk. prof. JUDr. Mgr. Jana Šimonová, PhD. – Akadémia Policajného zboru
v Bratislave, prorektor

doc. JUDr. Simona Ferenčíková, PhD. – Právnická fakulta Univerzity Pavla
Jozefa Šafárika v Košiciach, prodekan fakulty

JUDr. Martin Mihók, PhD., LL.M. – prokurátor

Monografia bola publikovaná v rámci projektu VEGA č. 1/0100/24 „Zavedenie európskych trestných činov do právneho poriadku Slovenskej republiky“.

Aplikačné otázky konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti na európskej úrovni	Rozsah diela: 3,30 AH
---	-----------------------

Vydalo Nakladatelství Leges, s. r. o., Lublaňská 4/61, Praha 2,
v roce 2024 jako svou 973. publikaci.

Edice Teoretik

Vydání první

Návrh obálky Michaela Vydrová

Sazba Lucie Kuthanová

www.knihyleges.cz

© Libor Klímek, 2024

ISBN 978-80-7502-772-6 (e-book)

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR

Klimek, Libor, 1985-

Aplikačné otázky konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti na európskej úrovni / Libor Klimek. -- Vydání první. -- Praha : Leges, 2024. -- 1 online zdroj. -- (Teoretik)

Obsahuje bibliografii a bibliografické odkazy

ISBN 978-80-7502-772-6 (online ; pdf)

* 343.272 * 343.13 * 341.171(4) * 340.132 * 347.951 * (4) * (048.8) * (0.034.2:08)

– Soudní dvůr Evropské unie

– zajištění nástrojů trestné činnosti a výnosů z trestné činnosti -- země Evropské unie

– trestní řízení -- země Evropské unie

– evropské právo

– aplikace práva -- země Evropské unie

– soudní rozhodnutí a stanoviska -- země Evropské unie

– monografie

– elektronické knihy

343 - Trestní právo [16]

Obsah

Zoznam použitých skratiek	6
Úvod	7
Kapitola 1 Uplatniteľná právna úprava	9
1.1 Európska právna úprava: smernica 2014/42/EÚ o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v EÚ ...	9
1.2 Vnútroštátna právna úprava: zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v EÚ	15
Kapitola 2 Hospodársky prospech pochádzajúci z trestného činu, ktorý nebol predmetom odsudzujúceho rozsudku: rozhodnutie Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-845/19 a C-863/19 – D. R. a T. S.	18
2.1 Návrhy na začatie konania	18
2.2 Skutkový stav a prejudiciálne otázky	18
2.3 Analýza Súdneho dvora	21
2.4 Výrok rozhodnutia	30
Kapitola 3 Zaistenie a konfiškácia majetku patriaceho osobe, ktorá sa nezúčastňuje trestného konania: rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci C-505/20 – R. R. a J. G.	31
3.1 Návrh na začatie konania	31
3.2 Skutkový stav a prejudiciálne otázky	31
3.3 Analýza Súdneho dvora	33
3.4 Výrok rozhodnutia	37
Kapitola 4 Vnútroštátna právna úprava stanovujúca konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku bez odsúdenia v trestnom konaní: rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci vo veci C-319/19 – Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným.	38
4.1 Návrh na začatie konania	38
4.2 Skutkový stav a prejudiciálne otázky	38
4.2 Analýza Súdneho dvora	43
4.4 Výrok rozhodnutia	45

Kapitola 5 Konanie o konfiškácii nezákonne nadobudnutého majetku bez existencie odsúdenia v trestnom konaní: rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci C-234/18 – Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným	46
5.1 Návrh na začatie konania	46
5.2 Skutkový stav a prejudiciálne otázky	46
5.3 Analýza Súdneho dvora	49
5.4 Výrok rozhodnutia	52
Záver	53
Použité zdroje	56
O autorovi	59

Zoznam použitých skratiek

EÚ	Európska únia
Charta základných práv EÚ	Charta základných práv Európskej únie. Úradný vestník EÚ, C 83/389, 30. marec 2010
rámcové rozhodnutie 2005/212/SVV o konfiškácii	rámcové rozhodnutie Rady 2005/212/SVV z 24. februára 2005 o konfiškácii príjmov, nástrojov a majetku z trestnej činnosti, Úradný vestník Európskej únie, L 68/49, 15. marec 2005
smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii	smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii. Úradný vestník EÚ, L 127/39, 29. apríl 2014
SR	Slovenská republika
Zmluva o EÚ	Zmluva o Európskej únii. Úradný vestník EÚ, C 83/13, 30. marec 2010
Zmluva o fungovaní EÚ	Zmluva o fungovaní Európskej únie. Úradný vestník EÚ, C 83/47, 30. marec 2010

Úvod

Konfiškácia príjmov z trestnej činnosti je základnou zložkou boja proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti, keďže sa ňou páchatelia trestnej činnosti pripravujú o ich finančné zisky a zabezpečuje sa, aby sa trestná činnosť nevyplácala.¹ Vytvorenie účinného mechanizmu konfiškácie príjmov z trestnej činnosti, ktoré by zohľadňovalo nielen vnútroštátne potreby, ale taktiež medzinárodné polemiky, bolo neľahkou úlohou. Boli potrebné opatrenia zamerané na spoluprácu v trestných veciach v kontexte EÚ, v rámci ktorých by došlo k podpore boja proti trestnej činnosti, vrátane tzv. európskych trestných činov.

Na úrovni EÚ boli prijaté právne predpisy v oblasti konfiškácii príjmov z trestnej činnosti, pričom v súčasnosti najrelevantnejším je *smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v EÚ*. Vo vnútroštátnom kontexte SR bol prijatý zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v EÚ, a to ako osobitná právna úprava vo vzťahu k *Trestnému poriadku č. 300/2005 Z. z.* Na jednej strane, právna úprava regulačne obsiahla predpokladané otázky súvisiace s riadnym fungovaním konfiškácii príjmov z trestnej činnosti. Na strane druhej, ani najprecíznejšia právna úprava, žiaľ, nedokáže obsiahnuť všetky potrebné otázky, hlavne jej tvorcami nepredpokladané otázky. V rámci aplikačnej praxe sa stále objavujú polemické otázky, ktorých odpoveď právna úprava nepozná, a to otvára možnosť vyjadriť sa Súdnemu dvoru EÚ.²

Monografia sa zaoberá aplikačnými otázkami konfiškácii príjmov z trestnej činnosti. Preskúmava najprv teoretické východiská konfiškácii príjmov z trestnej činnosti s osobitným zameraním na uplatniteľnú právnu úpravu (Kapitola 1). Následne preskúmava aplikačné polemické otázky v oblasti konfiškácii príjmov z trestnej činnosti (Kapitoly 2 až 5) – ide o aplikačnú prax Súdného dvora EÚ. Pravda, náročnosť polemických otázok, ktorými sa

¹ Európska komisia (2020): *Vymáhanie majetku a konfiškácia: zabezpečenie, aby sa trestná činnosť nevyplácala*. Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade, COM(2020)217.

² Ku kompetenciám Súdného dvora EÚ pozri: FUNTA, R. – JURIŠ, F. – KLIMEK, L. *Európske právo, 3. doplnené a rozšírené vydanie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024, 516 strán.

zaoberal v rámci konaní o prejudiciálnych otázok, je vysoká. Na strane druhej, ich spracovanie v prepojení na teoretické východiská je zrozumiteľnejšie.

Monografia je adresovaná právnej obci špecializujúcej sa v oblasti trestného práva, a to tak akademikom ako aj praktikom – advokátom, sudcom, prokurátorom a príslušníkom Policajného zboru SR. Cenné poznatky v nej nájdú taktiež študenti doktorandského štúdia v odbore Trestné právo.

Kapitola 1

Uplatniteľná právna úprava

1.1 Európska právna úprava: smernica 2014/42/EÚ o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v EÚ

Na úrovni EÚ bola prijatá **smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v EÚ**³ (ďalej len „smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii“), ktorá je považovaná za zásadný dokument EÚ, ktorý je uplatniteľný na zaistenie a konfiškáciu prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v EÚ.⁴

Cielom smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii je **uľahčiť vnútroštátnym orgánom konfiškáciu a vymáhanie príjmov a prostriedkov z trestnej činnosti v EÚ**.⁵ Za týmto účelom touto smernicou sa ustanovujú „*minimálne pravidlá pre zaisťovanie majetku na účely prípadnej následnej konfiškácie a pre konfiškáciu majetku v trestných veciach*“,⁶ a to v členských štátoch EÚ. Na strane druhej, touto smernicou „*nie sú dotknuté konania, ktoré môžu členské štáty použiť na konfiškáciu daného majetku*“.⁷

Návrh smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, ktorý bol predstavený v roku 2012, obsahuje informácie o okolnostiach, ktoré predchádzali jej prijatiu:⁸

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii. Úradný vestník EÚ, L 127/39, 29. apríl 2014.

⁴ TURKSEN, U. *Countering Tax Crime in the European Union: Benchmarking the OECD's Ten Global Principles*. Hart Publishing: Oxford – New York – Dublin, 2021, s. 16; LIGETI, K. – SIMONATO, M. (eds.). *Chasing Criminal Money: Challenges and Perspectives on Asset Recovery in the EU*. Bloomsbury Publishing: London – New York – Sydney – Delhi, 2017, eBook.

⁵ *Zaistenie a konfiškácia príjmov z trestnej činnosti* [online] – dostupné na <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/LSU/?uri=CELEX:32014L0042>> [2023-04-29].

⁶ Čl. 1 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

⁷ Čl. 1 ods. 2 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

⁸ Návrh smernice Európskeho Parlamentu a Rady o zmrazovaní a konfiškácii príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii. COM(2012)85 final – 2012/0036 (COD), s. 2 a 3.

- Cieľom návrhu smernice bolo uľahčiť orgánom členských štátov EÚ konfiškáciu a vymáhanie príjmov páchatelov trestnej činnosti, ktoré pochádzajú z cezhraničnej závažnej a organizovanej trestnej činnosti. Návrh sa zameriava na finančnú motiváciu, ktorá podnecuje trestnú činnosť, na ochranu legálneho hospodárstva pred prenikaním trestnej činnosti a korupcie a na vrátenie ziskov z trestnej činnosti do rúk verejných orgánov, ktoré poskytujú služby občanom. Je reakciou na súčasnú hospodársku situáciu, v ktorej finančná kríza a spomalenie hospodárskeho rastu prinášajú páchatelom nové príležitosti, zvyšujú zraniteľnosť nášho hospodárstva a kladú pred verejné orgány nové výzvy, pokiaľ ide o financovanie rastúcich potrieb v oblasti poskytovania sociálnych služieb a pomoci.
- Skupiny organizovaného zločinu sú ilegálnymi podnikmi, ktoré boli vytvorené na to, aby prinášali zisk. Podieľajú sa na rôznorodej cezhraničnej trestnej činnosti, ako je napríklad obchodovanie s drogami, obchodovanie s ľuďmi, nedovolené obchodovanie so zbraňami a korupcia, ktoré prinášajú veľmi vysoký zisk.
- Podľa odhadov OSN dosiahla celková suma príjmov z trestnej činnosti celosvetovo v roku 2009 približne 2,1 bilióna USD, t. j. 3,6 % svetového HDP. Neexistujú žiadne spoľahlivé odhady výšky ziskov z trestnej činnosti v EÚ, ale Talianska národná banka odhadovala, že legalizované príjmy z organizovanej trestnej činnosti v Taliansku dosiahli v roku 2011 výšku 150 miliárd EUR. Príjmy z organizovanej trestnej činnosti v Spojenom kráľovstve v roku 2006 boli odhadované na 15 miliárd GBP. Zisky pochádzajúce z týchto aktivít sa následne legalizujú a opätovne investujú do legálnych činností. Skupiny organizovaného zločinu v čoraz väčšej miere ukrývajú a opätovne investujú majetok v iných členských krajinách ako tých, v ktorých bola trestná činnosť páchaná
- Vo všetkých členských štátoch EÚ by preto mal byť existovať efektívny systém pre zmrazovanie, správu a konfiškáciu majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti, ktorý by bol zabezpečený potrebným inštitucionálnym rámcom, ako aj finančnými a ľudskými zdrojmi. Hoci právne predpisy EÚ a jej členských štátov upravujú konfiškáciu majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti, ide o málo rozvinutý a nedostatočne využívaný inštitút.⁹

⁹ Išlo o nasledovné právne predpisy: (i) rámcové rozhodnutie Rady 2001/500/SVV, ktorým sa členským štátom ukladá povinnosť umožniť konfiškáciu, povoliť konfiškáciu náhrady

- Keďže konfiškácia majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti je účinným nástrojom v boji proti organizovanej a závažnej trestnej činnosti, považuje sa na úrovni EÚ za strategickú prioritu.

Ako je uvedené vyššie, cieľom smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii je uľahčiť vnútroštátnym orgánom konfiškáciu a vymáhanie príjmov a prostriedkov z trestnej činnosti v EÚ. Na účely smernice sa uplatňujú tieto **vymedzenia pojmov**:¹⁰

- „*príjmy*“ sú akýkoľvek hospodársky prospech pochádzajúci priamo alebo nepriamo z trestnej činnosti; môžu pozostávať z majetku v akejkoľvek podobe a zahŕňajú všetky následné opätovné investície alebo premenu priamych príjmov a akýkoľvek majetkový prospech;
- „*majetok*“ je majetok akéhokoľvek druhu bez ohľadu na to, či je hmotný alebo nehmotný, hnutelný alebo nehnuteľný, a právne listiny alebo nástroje, ktoré potvrdzujú vlastnícke alebo iné právo k tomuto majetku;
- „*prostriedky*“ sú akýkoľvek majetok, ktorý bol akýmkoľvek spôsobom, celkom alebo sčasti, použitý alebo určený na spáchanie trestného činu alebo trestných činov;
- „*konfiškácia*“ je konečné odňatie majetku nariadené súdom v súvislosti s trestným činom;
- „*zaistenie*“ je dočasný zákaz prevodu, zničenia alebo premeny majetku, nakladania s majetkom alebo presunu majetku, alebo dočasné prevzatie majetku do úschovy či prevzatie kontroly nad majetkom;

hodnoty v prípadoch, keď priame príjmy z trestnej činnosti nie je možné zhabať, a zabezpečiť, aby sa žiadosti iných členských štátov vybavovali s rovnakou prednosťou ako v prípade vnútroštátnych konaní; (ii) Rady rámcové rozhodnutie 2005/212/SVV, ktorým sa harmonizujú právne predpisy týkajúce sa konfiškácie; (iii) Rady rámcové rozhodnutie 2003/577/SVV, ktorým sa ustanovuje vzájomné uznávanie príkazov na zmrazenie; (iv) Rady rámcové rozhodnutie 2006/783/SVV, ktorým sa ustanovuje vzájomné uznávanie príkazov na konfiškáciu; a (v) rozhodnutie Rady 2007/845/SVV o výmene informácií a spolupráci medzi úradmi pre vyhľadávanie majetku, ktorým sa členským štátom ukladá povinnosť zriaďiť alebo určiť vnútroštátne úrady pre vyhľadávanie majetku ako národné centrálné kontaktné miesta, ktoré by prostredníctvom posilnenej spolupráce umožňovali čo najrýchlejšie vyhľadanie majetku pochádzajúceho z trestnej činnosti v celej EÚ.

¹⁰ Čl. 2 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii. Väčšina definícií je prevzatých z predchádzajúcich rámcových rozhodnutí EÚ alebo medzinárodných dohôrov. Vymedzenie pojmu „*príjmy*“ bolo v porovnaní s definíciou uvedenou v rámcovom rozhodnutí 2005/212/SVV rozšírené, aby sa zahrnula možnosť konfiškácie akéhokoľvek majetkového prospechu plynúceho z príjmov z trestnej činnosti vrátane nepriamych príjmov.

- „*trestný čin*“ je čin, na ktorý sa vzťahuje ktorýkoľvek z aktov uvedených v rozsahu pôsobnosti smernice (text nižšie).

Pokiaľ ide o **rozsah pôsobnosti** smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, vzťahuje sa na trestné činy, na ktoré sa vzťahujú (ako aj ďalšie právne nástroje, pokiaľ sa v nich výslovne stanovuje, že táto smernica sa vzťahuje na trestné činy v nich harmonizované):¹¹

- Dohovor o boji proti korupcii úradníkov Európskych spoločenstiev alebo úradníkov členských štátov EÚ,
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/62/EÚ o trestnoprávnej ochrane eura a ostatných mien proti falšovaniu,
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/713 o boji proti podvodom s bezhotovostnými platobnými prostriedkami a proti ich falšovaniu a pozmeňovaniu,
- rámcové rozhodnutie Rady 2001/500/SVV o praní špinavých peňazí, identifikácii, vyhľadávaní, zmrazení, zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti,
- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/541 o boji proti terorizmu,
- rámcové rozhodnutie Rady 2003/568/SVV o boji proti korupcii v súkromnom sektore,
- rámcové rozhodnutie Rady 2004/757/SVV, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstat trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami,
- rámcové rozhodnutie Rady 2008/841/SVV o boji proti organizovanému zločinu,
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/36/EÚ o prevencii obchodovania s ľuďmi a boji proti nemu a o ochrane obetí obchodovania,
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/93/EÚ o boji proti sexuálnemu zneužívaniu a sexuálnemu vykorisťovaniu detí a proti detskej pornografii,
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/40/EÚ o útokoch na informačné systémy.

¹¹ Čl. 3 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii. Uvedený zoznam právnych dokumentov je v tomto diele aktualizovaný. Od prijatia smernice došlo k nahradeniu niektorých právnych predpisov ich nástupcami.

Pokiaľ ide o samotnú **konfiškáciu**, členské štáty EÚ, vrátane SR, boli povinné prijať potrebné opatrenia, ktoré umožnia úplnú alebo čiastočnú konfiškáciu prostriedkov a príjmov alebo majetku v hodnote zodpovedajúcej takýmto prostriedkom alebo príjmom, a to za predpokladu konečného odsudzujúceho rozsudku v trestnej veci, ktorý môže byť tiež výsledkom konania v neprítomnosti. Ak konfiškácia nie je možná, a to aspoň v prípadoch, keď je táto nemožnosť spôsobená nevyhovujúcim zdravotným stavom alebo útekom podozrivej alebo obvinenej osoby, členské štáty boli povinné prijať potrebné opatrenia, aby umožnili konfiškáciu prostriedkov a príjmov v prípadoch, keď sa začalo trestné konanie vo veci trestného činu, ktorý pravdepodobne priamo alebo nepriamo viedol k hospodárskemu prosperu a takéto konanie mohlo viesť k odsúdeniu v trestnom konaní, ak by sa podozrivá alebo obvinená osoba mohla zúčastniť konania.¹²

Navyše, smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii predstavila aj tzv. **rozšírenú konfiškáciu**. Členské štáty EÚ, vrátane SR, boli povinné prijať potrebné opatrenia, ktoré umožnia úplnú alebo čiastočnú konfiškáciu majetku vo vlastníctve osoby odsúdennej za trestný čin, ktorý môže viesť priamo alebo nepriamo k hospodárskemu prosperu, ak je súd na základe okolností prípadu vrátane konkrétnych skutočností a dostupných dôkazov, ako napríklad, že hodnota majetku je neprimeraná k zákonnému príjmu odsúdennej osoby, presvedčený, že dotknutý majetok je získaný z trestnej činnosti.¹³ Na tieto účely pojem „*trestný čin*“ zahŕňa aspoň, napr.:¹⁴

- aktívnu a pasívnu korupciu v súkromnom sektore podľa rámcového rozhodnutia 2003/568/SVV, ako aj aktívnu a pasívnu korupciu úradníkov inštitúcií EÚ alebo členských štátov EÚ stanovenú v Dohovore o boji proti korupcii úradníkov,
- trestné činy týkajúce sa účasti v zločineckej organizácii podľa rámcového rozhodnutia 2008/841/SVV aspoň v prípadoch, keď spáchanie trestného činu viedlo k získaniu hospodárskeho prosperu,
- protiprávny zásah do systému a protiprávny zásah do údajov podľa smernice 2013/40/EÚ, ak bolo použitím nástroja, ktorý bol určený alebo prispôbený primárne na tento účel, dotknuté významné množstvo informačných systémov,

¹² Čl. 4 ods. 1 a 2 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

¹³ Čl. 5 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

¹⁴ Čl. 5 ods. 2 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

- trestný čin, za ktorý možno v súlade s príslušným aktom, uvedeným vyššie, alebo ak predmetný akt neobsahuje hranicu trestu, v súlade s rozhodným vnútroštátnym právom, uložiť trest odňatia slobody s hornou sadzbuou najmenej štyri roky.

V neposlednom rade, smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii predstavila aj **konfiškáciu majetku tretích osôb**. Členské štáty EÚ boli povinné prijať potrebné opatrenia, aby umožnili konfiškáciu príjmov alebo iného majetku v hodnote zodpovedajúcej príjmom, ktoré podozrivá alebo obvinená osoba priamo alebo nepriamo previedla na tretie osoby alebo ktoré tretie osoby získali od podozrivej alebo obvinenej osoby, aspoň v prípadoch, keď táto tretia osoba vedela alebo mala vedieť, že účelom prevodu alebo nadobudnutia bolo predísť konfiškácii, a to na základe konkrétnych skutočností a okolností vrátane toho, že prevod alebo nadobudnutie sa uskutočnili bezodplatne alebo za protihodnotu, ktorá bola podstatne nižšia ako trhovú hodnotu.¹⁵

Požiadavky smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii boli zavedené (implementované) do právnych poriadkov členských štátov EÚ, vrátane SR. V princípe, jednotlivé štáty zaviedli jej požiadavky do svojich vnútroštátnych právnych poriadkov. Nakoľko však táto otázka nie je predmetom tohto diela, na tomto mieste odkazujeme na súvisiace dokumenty k nahliadnutiu.¹⁶

K smernici 2014/42/EÚ o konfiškácii bola Súdny dvorom EÚ vypracovaná taktiež judikatúra Súdneho dvora EÚ, a to: rozhodnutie v spojených veciach C-845/19 a C-863/19, *D. R. a T. S.*¹⁷ (Kapitola 2), rozhodnutie vo veci C-505/20, *R. R. a J. G.*¹⁸ (Kapitola 3), rozhodnutie vo veci C-319/19, *Komisia*

¹⁵ Čl. 6 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

¹⁶ Bližšie pozri: Európska komisia (2020): *Vymáhanie majetku a konfiškácia: zabezpečenie, aby sa trestná činnosť nevyplácala*. Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade, COM(2020)217. Pozri taktiež: *Vnútroštátne vykonávacie opatrenia oznámené členskými štátmi, ktoré sa vzťahujú na Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii* [online]. Dostupné na <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/NIM/?uri=CELEX:32014L0042>> [2023-04-29]. Pozri taktiež: WAHL, T. *Commission Assesses EU's Asset Recovery and Confiscation Regime* [online]. Dostupné na <<https://eucrim.eu/news/commission-assesses-eus-asset-recovery-and-confiscation-regime/>> [2023-04-29].

¹⁷ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 21. októbra 2021 v spojených veciach C-845/19 a C-863/19, *D. R. a T. S.*

¹⁸ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 12. mája 2022 vo veci C-505/20, *R. R. a J. G.*

pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným¹⁹ (Kapitola 4) a rozhodnutie vo veci C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným*²⁰ (Kapitola 5). Tieto rozhodnutia, v ktorých boli analyzované aplikačné otázky spojené s uplatňovaním mechanizmov konfiškácie, sú spracované v samostatných kapitolách.

Je potrebné dodať, že v rámci EÚ bola prijatá taktiež smernica (EÚ) 2024/1260 z 24. apríla 2024 o vymáhaní majetku a konfiškácii.²¹ Ide však o právny nástroj, ktorý nie je žiadúce stotožňovať so smernicou 2014/42/EÚ o konfiškácii. Touto smernicou sa stanovujú minimálne pravidlá týkajúce sa vyhľadávania a identifikácie, zaistenia, konfiškácie a správy majetku v rámci konania v trestných veciach; táto smernica sa uplatňuje bez toho, aby boli dotknuté opatrenia na zaistenie a konfiškáciu v rámci konaní v občianskych a správnych veciach.²²

1.2 Vnútroštátna právna úprava: zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v EÚ

Vo vnútroštátnom kontexte SR bol prijatý **zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v EÚ**²³ (ďalej len „zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia“). Tento zákon upravuje postup orgánov SR pri (i) odovzdaní majetkového rozhodnutia vydaného súdom v trestnom konaní na jeho uznanie a výkon v inom členskom štáte EÚ a (ii) uznávaní a výkone cudzieho majetkového rozhodnutia vydaného súdom členského štátu EÚ v trestnom konaní.²⁴ Ide o osobitnú právnu úpravu k všeobecnej právnej úprave v trest-

¹⁹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 28. októbra 2021 vo veci C-319/19, *Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným*.

²⁰ Rozsudok Súdneho dvora EÚ z 19. marca 2020 vo veci C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným*.

²¹ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1260 z 24. apríla 2024 o vymáhaní majetku a konfiškácii. Úradný vestník Európskej únie, L 2024/1260, 2. máj 2024.

²² Čl. 1 smernice 2024/1260 o vymáhaní majetku a konfiškácii.

²³ Zákon Národnej rady SR z 25. októbra 2016 č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v EÚ v znení neskorších predpisov.

²⁴ § 1 ods. 1 zákona č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia.

nom konaní – aplikácia tohto zákona predpokladá subsidiárne použitie Trestného poriadku č. 301/2005 Z. z.

Zákon upravuje postup justičných orgánov SR pri uznávaní a výkone cudzích majetkových rozhodnutí (vykonávajúci štát) a podmienky, za akých môže SR odovzdať svoje majetkové rozhodnutie, ktorým bol uložený trest alebo ochranné opatrenie do iného členského štátu EÚ na účely jeho uznania a výkonu (štát pôvodu). Základnou podmienkou uznania a výkonu majetkového rozhodnutia v SR obojstranná trestnosť a podmienka *obvyklého pobytu* alebo sídla povinnej osoby, alebo existencia majetku alebo vecí na území SR; pri taxatívne vybraných kategóriách trestných činov²⁵ sa podmienka vzájomnej trestnosti nevyžaduje. Výkon rozhodnutia a súvisiaci procesný postup v konaní sa na území SR riadi vždy právnym poriadkom SR.

V náväznosti na právnú úpravu EÚ, zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia predstavil vymedzenie základných pojmov na jeho účely, pričom najrelevantnejší je pojem *majetkové rozhodnutie*, ktorým sa rozumie „*právoplatné rozhodnutie súdu štátu pôvodu vydané v trestnom konaní, ktorým sa rozhodlo o prepadnutí alebo zhabaní veci alebo majetku alebo časti majetku fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ako sankcie za spáchanie trestného činu*“.²⁶

Zákonom č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia boli zavedené do právneho poriadku SR jednak požiadavky vyplývajúce zo smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, ale taktiež relevantné požiadavky vyplývajúce z iných právnych predpisov EÚ, a to:²⁷

- rámcové rozhodnutie Rady 2006/783/SVV o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na príkazy na konfiškáciu,
- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/48/EÚ o práve na prístup k obhajcovi v trestnom konaní a v konaní o európskom zatykači a o práve na informovanie tretej osoby po pozbavení osobnej slobody a na komunikáciu s tretími osobami a s konzulárnymi úradmi po pozbavení osobnej slobody a

²⁵ Napr. účasť na zločinnom spolčení, terorizmus či obchodovanie s ľuďmi. Bližšie pozri § 3 ods. 3 zákona č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia.

²⁶ § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového.

²⁷ Dôvodová správa k návrhu zákona o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v EÚ.

- smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/57/EÚ o trestných sankciách za zneužívanie trhu (smernica o zneužívaní trhu).

Na strane druhej, zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia nie je jediným vnútroštátnym prepisom SR, do ktorého boli zavedené požiadavky vyplývajúce zo smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii. Vybrané z požiadavky boli zavedené taktiež napríklad do Trestného zákona č. 300/2005 Z. z., Trestného poriadku č. 301/2005 Z. z., zákona č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze, zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, zákona č. 101/2010 Z. z. o preukazovaní pôvodu majetku či zákona č. 91/2016 Z. z. o trestnej zodpovednosti právnických osôb.

Zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vychádza z obdobných zákonov SR, a to napr. zo zákona č. 533/2011 Z. z. o uznávaní a výkone rozhodnutí, ktorými sa ukladá trestná sankcia nespojená s odňatím slobody alebo probačné opatrenie na účely dohľadu v EÚ a zákona č. 161/2013 Z. z. o odovzdávaní, uznávaní a výkone rozhodnutí o opatreniach dohľadu ako náhrade väzby v EÚ.

Kapitola 2

Hospodársky prospech pochádzajúci z trestného činu, ktorý nebol predmetom odsudzujúceho rozsudku: rozhodnutie Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-845/19 a C-863/19 – D. R. a T. S.

2.1 Návrhy na začatie konania

Návrhy na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnyim dvorom EÚ vo veciach C-845/19 a C-863/19, D. R. a T. S.²⁸, sa týkajú výkladu čl. 2 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, ako aj čl. 47 Charty základných práv EÚ.

Tieto návrhy boli podané v rámci trestných konaní vedených proti osobám D. R. (vec C-845/19) a TS (vec C-863/19) (ďalej spoločne len „dotknuté osoby“) vo veci návrhov na konfiškáciu peňažných súm, o ktorých dotknuté osoby tvrdia, že patria tretím osobám, v nadväznosti na odsúdenie dotknutých osôb za prechovávanie omamných látok na účely ich distribúcie.

2.2 Skutkový stav a prejudiciálne otázky²⁹

Dňa 21. februára 2019 osoby D. R. a T. S. v meste Varna (Bulharsko) bez povolenia prechovávali vysoko rizikové omamné látky na účely ich distribúcie. Na základe § 354a bulharského Trestného zákona (*Nakazatelen kodex*) bola prvá z týchto osôb za tento trestný čin odsúdená na trest odňatia slobody v trvaní jedného roka, ako aj na peňažný trest vo výške 2 500 BGN (približne 1 250 eur) a druhá z nich na trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov s podmieneným odkladom na štyri roky, ako aj na peňažný trest vo výške 5 000 BGN (približne 2 500 eur).

Pri domovej prehliadke bytu, v ktorom žil D. R. so svojou matkou a starými rodičmi, ako aj pri prehliadke jeho vozidla, ktoré vykonali príslušné

²⁸ Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 21. októbra 2021 v spojených veciach C-845/19 a C-863/19, D. R. a T. S.

²⁹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-845/19 a C-863/19, D. R. a T. S. – body 16 až 24.

orgány v rámci prípravného trestného konania, tieto orgány našli peňažnú sumu vo výške 4 447,06 BGN (približne 2 200 eur). Pri domovej prehliadke bytu, v ktorom žil T. S. so svojou matkou, rovnako vykonanej v rámci prípravného trestného konania, našli uvedené orgány peňažnú sumu vo výške 9 324,25 BGN (približne 4 800 eur).

Po odsúdení dotknutých osôb v trestnom konaní v Bulharsku podala Krajská prokuratúra Varna (*Okrážna prokuratura – Varna*; ďalej len „prokuratúra“) na Krajský súd Varna (*Okrážen sad Varna*), ako prvostupňový súd, návrh na konfiškáciu týchto peňažných súm v prospech štátu v súlade s § 306 ods. 1 bodom 1 bulharského Trestného poriadku (*Nakazatelno-procesualen kodex*). Prvostupňový súd preskúmal tento návrh prokuratúry na verejnom pojednávaní, na ktorom sa zúčastnili dotknuté osoby a ich dvaja advokáti.

D. R. počas tohto súdneho konania vyhlásil, že peňažná suma patrí jeho starej mame, ktorá ju získala prostredníctvom bankového úveru. Predložil tiež písomný dôkaz preukazujúci, že táto v decembri 2018 vybrala zo svojho bankového účtu sumu 7 000,06 BGN (približne 3 500 eur). Stará mama D. R. sa nezúčastnila konania na prvostupňovom súde, keďže bulharské právo jej neumožňovalo zúčastniť sa tohto konania ako samostatný subjekt konania nezávisle na páchatelovi prejednávaneho trestného činu. Nebola ani vypočutá ako svedok.

T. S. v rámci tohto konania vyhlásil, že peňažná suma patrí jeho matke a sestre. V tejto súvislosti predložil písomný dôkaz preukazujúci, že jeho matka uzatvorila v marci 2018 s bankou DSK-EAD zmluvu o spotrebnom úvere vo výške 17 000 BGN (približne 8 500 eur). Ani matka T. S. sa nemohla zúčastniť konania na prvostupňovom súde. Bola však vypočutá ako svedok v súvislosti s peňažnou sumou nájdenou v byte, kde žila so svojím synom.

Prvostupňový súd odmietol nariadiť konfiškáciu peňažných súm, o ktoré ide vo veci samej, keďže usúdil, že trestný čin, za ktorý boli dotknuté osoby odsúdené, t. j. prechovávanie omamných látok na účely ich distribúcie, nemohol viesť k vzniku hospodárskeho prospechu. Tento súd v tejto súvislosti dospel k záveru, že hoci existujú dôkazy, konkrétne výpovede svedkov, o tom, že v prípadoch, o ktoré ide vo veciach samých, dotknuté osoby predávali omamné látky, podmienky na konfiškáciu v prospech štátu uvedené v § 53 ods. 2 bulharského Trestného zákona nie sú splnené, keďže prokuratúra voči dotknutým osobám nevzniesla obvinenie z predaja omamných látok, pričom existenciu obchodovania s omamnými látkami nepotvrdili ani odsudzujúce rozsudky v trestných veciach.

Prokuratúra napadla rozsudok vydaný prvostupňovým súdom na vnútroštátnom súde, pričom tvrdila, že prvostupňový súd neuplatnil ustanovenie § 53 ods. 2 bulharského Trestného zákona so zreteľom na smernicu 2014/42/EÚ o konfiškácii. Dotknuté osoby sa nestotožňujú s názorom prokuratúry a domnievajú sa, že skonfiškovať možno iba hmotný majetok pochádzajúci priamo z trestného činu, za ktorý boli dotknuté osoby odsúdené.

V tomto kontexte bulharský Odvolací súd Varna (*Apelativen sad – Varna*) rozhodol prerušiť konanie a **položiť Súdnemu dvoru EÚ tieto prejudiciálne otázky, ktoré sú vo veciach C-845/19 a C-863/19 sformulované totožne:**³⁰

1. Uplatňuje sa smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii a Charta základných práv EÚ na trestný čin, ktorý spočíva v prechovávaní omamných látok na účely ich distribúcie a ktorý spáchal bulharský štátny príslušník na území Bulharskej republiky, aj keď prípadný hospodársky prospech tiež vznikol a nachádza sa v Bulharsku?
2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku, ako sa má chápať pojem „*hospodársky prospech pochádzajúci nepriamo z trestnej činnosti*“ uvedený v čl. 2 bode 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii? Môže peňažná suma nájdená a zaistená v byte, v ktorom býva odsúdená osoba so svojou rodinou, ako aj v osobnom motorovom vozidle, ktoré používa odsúdená osoba, predstavovať takýto hospodársky prospech?
3. Má sa čl. 2 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave, akou je § 53 ods. 2 bulharského Trestného zákona, ktorá nestanovuje, že sa má skonfiškovať „*hospodársky prospech pochádzajúci nepriamo z trestnej činnosti*“?
4. Má sa čl. 47 Charty základných práv EÚ vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave, akou je § 306 ods. 1 bod 1 bulharského Trestného poriadku, ktorá umožňuje skonfiškovať v prospech štátu peňažnú sumu, o ktorej sa tvrdí, že patrí inej osobe než páchatelovi trestného činu, aj keď táto tretia osoba nemá možnosť byť subjektom tohto konania a nemá zaručený priamy prístup k spravodlivosti?

³⁰ Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Odvolací súd Varna (Bulharsko) 19. november 2019 – trestné konanie proti D. R. (C-845/19); Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Odvolací súd Varna (Bulharsko) 26. novembra 2019 – trestné konanie proti T. S. (vec C-863/19).

2.3 Analýza Súdneho dvora³¹

Posúdenie prvej otázky

Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že prechovávanie omamných látok na účely ich distribúcie patrí do rozsahu jej pôsobnosti, aj keď sa všetky skutočnosti spojené so spáchaním tohto trestného činu obmedzujú na územie jediného členského štátu.

Na úvod je potrebné určiť, či trestný čin spočívajúci v prechovávaní omamných látok na účely ich distribúcie v zmysle § 354a ods. 1 bulharského Trestného zákona, o aký ide vo veciach samých, patrí do vecnej pôsobnosti smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že čl. 3 tejto smernice v úvode vymenúva trestné činy, na ktoré sa vzťahuje uvedená smernica, teda trestné činy, na ktoré sa vzťahujú právne nástroje uvedené v písmenách a) až k) tohto článku. Konkrétnejšie, smernica sa podľa jej čl. 3 písm. g) uplatňuje na trestné činy, na ktoré sa vzťahuje rámcové rozhodnutie 2004/757/SVV, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstát trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami. Článok 2 bod 1 písm. c) tohto rámcového rozhodnutia pritom zahŕňa medzi tieto trestné činy prechovávanie alebo nákup drog s cieľom vykonávať niektorú z činností uvedených v čl. 2 ods. 1 písm. a) uvedeného rámcového rozhodnutia, teda okrem iného distribúciu a predaj drog. Preto taký trestný čin, aký je uvedený vyššie, patrí do vecnej pôsobnosti smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

Pokiaľ ide o položenú otázku, je potrebné uviesť, že smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii je založená okrem iného na čl. 83 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ. Podľa čl. 83 ods. 1 prvého pododseku Zmluvy môže EÚ ustanoviť minimálne pravidlá týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií v oblastiach obzvlášť závažnej trestnej činnosti s cezhraničným rozmerom vyplývajúcim z povahy alebo dôsledkov týchto trestných činov alebo z osobitnej potreby bojovať proti nim na spoločnom základe. Okrem toho, ako vyplýva z druhého pododseku uvedeného odseku – „*nedovolené obchodovanie s drogami*“ je jednou z týchto oblastí trestnej činnosti.

³¹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-845/19 a C-863/19, *D. R. a T. S.* – body 25 až 71.

Prechovávanie omamných látok na účely ich distribúcie teda patrí do oblasti obzvlášť závažnej trestnej činnosti s cezhraničným rozmerom vyplývajúcim osobitne z povahy alebo dôsledkov takéhoto trestného činu v zmysle čl. 83 ods. 1 Zmluvy o fungovaní EÚ, takže normotvorca EÚ má právomoc prijať na základe uvedeného ustanovenia minimálne pravidlá harmonizácie týkajúce sa vymedzenia trestných činov a sankcií v danej oblasti bez toho, aby sa táto právomoc vzťahovala len na situácie, v ktorých sa všetky skutočnosti spojené so spáchaním konkrétneho trestného činu neobmedzujú na územie jediného členského štátu. Takéto obmedzenie navyše nevyplýva ani z ustanovení smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

Posúdenie druhej a tretej otázky

Druhá a tretia otázka sa týkajú výkladu pojmu „*hospodársky prospech pochádzajúci nepriamo z trestnej činnosti*“, ktorý je uvedený v čl. 2 bode 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii. Konkrétnejšie sa vnútroštátny súd týmito otázkami v podstate pýta, či sa má toto ustanovenie vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá nestanovuje konfiškáciu hospodárskeho prospechu pochádzajúceho nepriamo z trestnej činnosti, a jednak, či peňažné sumy zaistené v bydlisku dotknutých osôb a ich rodiny, ako aj vo vozidle používanom jednou z týchto dotknutých osôb, predstavujú takýto hospodársky prospech.

V tejto súvislosti je potrebné spresniť, že pojem „*hospodársky prospech pochádzajúci nepriamo z trestnej činnosti*“ vychádza z definície pojmu „*príjmy*“ uvedenej v čl. 2 bode 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, podľa ktorej „*príjmy*“ sú „akýkoľvek hospodársky prospech pochádzajúci priamo alebo nepriamo z trestnej činnosti“, pričom „*môžu pozostávať z majetku v akejkoľvek podobe a zahŕňajú všetky následné opätovné investície alebo premenu priamych príjmov a akýkoľvek majetkový prospech*“.

Ako vyplýva z bodu 2.6 dôvodovej správy k návrhu smernice Európskeho parlamentu a Rady o zmrazení a konfiškácii príjmov z trestnej činnosti v EÚ [COM(2012) 85 final], z ktorého vychádza smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii, vymedzenie pojmu „*príjmy*“ v zmysle tejto smernice bolo v porovnaní s definíciou uvedenou v rámcovom rozhodnutí Rady 2005/212/SVV z 24. februára 2005 o konfiškácii rozšírené, aby sa zahrnula možnosť konfiškácie akéhokoľvek majetkového prospechu plynúceho z príjmov z trestnej činnosti vrátane nepriamych príjmov.

Okrem toho, keď normotvorca EÚ v čl. 2 bode 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii výslovne odkázal na priamy a nepriamy prospech, nemal v úmysle vytvoriť dva navzájom nezávislé koncepty. Ako totiž vyplýva z odôvodnenia č. 11 tejto smernice, táto smernica objasnila pojem „príjmy“ tak, aby zahŕňal nielen majetok priamo vyplývajúci z dotknutého trestného činu, ale aj všetky premeny tohto majetku, ako aj ostatné majetkové výnosy, ktoré z neho plynú.

V prejednávanej veci z návrhov na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že podľa vnútroštátnej právnej úpravy sa v súlade s § 53 ods. 2 bulharského Trestného zákona skonfiškujú „priame a nepriame príjmy nadobudnuté z trestného činu“. Okrem toho, § 53 ods. 3 bulharského Trestného zákona spresňuje, že „nepriame príjmy“ predstavujú „akýkoľvek hospodársky prospech pochádzajúci z nakladania s priamymi príjmami, ako aj akýkoľvek majetok pochádzajúci z následnej úplnej alebo čiastočnej premeny priamych príjmov“.

S výhradou overenia, ktoré má vykonať vnútroštátny súd, ktorý má ako jediný právomoc vykladať vnútroštátne právo, sa teda zdá, že právna úprava, o ktorú ide vo veci samej, skutočne stanovuje konfiškáciu hospodárskeho prospechu pochádzajúceho nepriamo z trestnej činnosti v zmysle čl. 2 bodu 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

V každom prípade, aj keby bola táto smernica prebratá do bulharského práva neúplne alebo nesprávne, v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora sa jej členský štát nemôže dovoliavať voči jednotlivcovi s cieľom vylúčiť uplatnenie ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré je s ňou v rozpore, aby tým vytvoril voči nemu povinnosti [pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-568/19, *Subdelegación del Gobierno en Toledo* (Dôsledky rozsudku Zaizoune), bod 35 a citovanú judikatúru].

Zo samotného znenia čl. 2 bodu 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii pritom vyplýva, že na to, aby sa hospodársky prospech, či už priamy alebo nepriamy, mohol kvalifikovať ako „príjmy“, musí v každom prípade pochádzať z trestnej činnosti.

Ako vyplýva z rozhodnutí vnútroštátneho súdu, v prejednávanej veci boli jednak dotknuté osoby odsúdené za prechovávanie vysoko rizikových omamných látok na účely ich distribúcie, pričom tento trestný čin nie je sám osebe takej povahy, že by mohol viesť k vzniku hospodárskeho prospechu. Okrem toho, hoci existovali dôkazy o tom, že tieto dotknuté osoby predávali omamné látky, za takýto trestný čin neboli trestne stíhané ani odsúdené.

Svojou druhou a treťou otázkou sa tento súd v podstate pýta, či sa má smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že stanovuje len konfiškáciu majetku predstavujúceho „hospodársky prospech“ pochádzajúci z trestného činu, za ktorý bol páchatel tohto trestného činu odsúdený, alebo že sa týka aj majetku patriaceho tomuto páchatelovi, pri ktorom existujú dôkazy o tom, že predstavuje hospodársky prospech pochádzajúci z inej trestnej činnosti.

Smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii v súlade so svojím čl. 1 ods. 1 zavádza minimálne pravidlá týkajúce sa okrem iného konfiškácie majetku v trestných veciach. Konkrétnejšie podľa jej čl. 4, 5 a 6 táto smernica ukladá členským štátom povinnosť stanoviť takúto konfiškáciu v troch prípadoch, ktoré je potrebné preskúmať postupne.

Pokiaľ ide v prvom rade o čl. 4 ods. 1 uvedenej smernice, toto ustanovenie ukladá členským štátom povinnosť prijať potrebné opatrenia, aby umožnili okrem iného úplnú alebo čiastočnú konfiškáciu príjmov, to znamená akéhokoľvek hospodárskeho prospechu pochádzajúceho priamo alebo nepriamo z trestnej činnosti, a to za predpokladu konečného odsudzujúceho rozsudku v trestnej veci, ktorý môže byť tiež vydaný v rámci konania v neprítomnosti. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že hoci sa toto ustanovenie týka konečného odsudzujúceho rozsudku za trestný čin, nespresňuje, či tento trestný čin musí byť nevyhnutne tým trestným činom, z ktorého pochádza predmetný príjem, alebo či môže ísť aj o iný trestný čin, ktorý prípadne súvisí s prvým trestným činom.

Pôsobnosť čl. 4 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii je možné lepšie pochopiť v kontexte prípadu konfiškácie upraveného v čl. 5 tejto smernice, ako aj z hľadiska jej odôvodnenia č. 19.

Podľa čl. 5 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii sú členské štáty povinné prijať potrebné opatrenia, ktoré umožnia úplnú alebo čiastočnú konfiškáciu majetku vo vlastníctve osoby odsúdenej za trestný čin, ktorý môže viesť priamo alebo nepriamo k hospodárskemu prospechu, ak je súd na základe okolností prípadu vrátane konkrétnych skutočností a dostupných dôkazov presvedčený, že dotknutý majetok je získaný z trestnej činnosti.

Pokiaľ ide o odôvodnenie č. 19 tejto smernice, to uvádza, že v záujme účinného boja proti organizovanej trestnej činnosti môže byť v niektorých situáciách vhodné, aby na základe odsúdenia v trestnom konaní nedochádzalo len ku konfiškácii majetku spojeného s konkrétnym trestným činom, ale aj ďalšieho majetku, ktorý súd označí za príjem z iných trestných činov.

Podľa toho istého odôvodnenia tento prístup zodpovedá pojmu „rozšírená konfiškácia“ v zmysle čl. 5 uvedenej smernice.

Je teda potrebné vychádzať z toho, že rozšírená konfiškácia upravená v tomto čl. 5 sa vzťahuje na situácie, v ktorých sa z dôvodu neexistencie súvislosti medzi predmetným majetkom a trestným činom, za ktorý bol vydaný odsudzujúci rozsudok, nemôže uplatniť čl. 4 rovnakej smernice.

V dôsledku toho sa čl. 4 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii v spojení s jej čl. 5 a odôvodnením č. 19 má vykladať v tom zmysle, že na účely jeho uplatnenia je nevyhnutné, aby príjmy, ktorých konfiškácia sa navrhuje, pochádzali z toho trestného činu, za ktorý bol jeho páchatel právoplatne odsúdený.

Keďže v prejednáwanej veci trestný čin prechovávanie vysoko rizikových omamných látok na účely ich distribúcie, za ktorý boli dotknuté osoby právoplatne odsúdené, nie je sám osebe takej povahy, že by mohol viesť k vzniku hospodárskeho prospechu, peňažné sumy, ktorých konfiškácia sa navrhuje, nemohli pochádzať z tohto trestného činu.

Z toho vyplýva, že čl. 4 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii sa na konfiškáciu takýchto peňažných súm nevzťahuje.

Pokiaľ ide v druhom rade o čl. 5 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, keďže pojem „majetok“, na ktorý odkazuje toto ustanovenie, sa podľa čl. 2 bodu 2 tejto smernice vzťahuje na majetok „akéhokoľvek druhu“, a teda aj na peňažné sumy, je potrebné poznamenať, že ako vyplýva z jeho znenia, čl. 5 ods. 1 vyžaduje na účely konfiškácie majetku splnenie troch kumulatívnych podmienok.

Po prvé, osoba, ktorá vlastní tento majetok, musí byť odsúdená za „trestný čin“.

V tejto súvislosti čl. 5 ods. 2 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii spresňuje, že tento pojem „trestný čin“ zahŕňa prinajmenšom, ako vyplýva z tohto ods. 2 písm. e), trestný čin, za ktorý možno v súlade s príslušným aktom v čl. 3 tejto smernice uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej štyri roky.

V prejednáwanej veci je prechovávanie omamných látok na účely ich distribúcie trestným činom sankcionovaným podľa čl. 2 ods. 1 písm. c) rámcového rozhodnutia 2004/757/SVV, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstat trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami, na ktorý odkazuje čl. 3 písm. g) smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

Okrem toho, pokiaľ ide o požiadavku, podľa ktorej musí byť možné za trestný čin uložiť trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej štyri roky, je potrebné uviesť, že podľa čl. 4 ods. 2 písm. b) uvedeného rámcového rozhodnutia je maximálna výška trestu stanovená za trestný čin uvedený v jeho čl. 2 ods. 1 písm. c) najmenej päť rokov, a to okrem iného ak sa trestný čin týka drog, ktoré najväčšie poškodzujú zdravie.

Ako vyplýva z rozhodnutí vnútroštátneho súdu, v prejednávanej veci boli dotknuté osoby odsúdené za prechovávanie vysoko rizikových omamných látok, čo naznačuje, že tieto odsúdenia sa vzťahovali na trestné činy týkajúce sa drog, ktoré najväčšie poškodzujú zdravie v zmysle čl. 4 ods. 2 písm. b) rámcového rozhodnutia 2004/757/SVV, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstat trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami, takže trestný čin, ktorého sa tieto osoby dopustili, sa zdá byť skutočne sankcionovaný trestom odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej štyri roky.

Po druhé, trestný čin, za ktorý bola osoba odsúdená, musí byť spôsobilý viesť priamo alebo nepriamo k získaniu hospodárskemu prospechu. V tejto súvislosti odôvodnenie č. 20 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii uvádza, že pri rozhodovaní o tom, či trestný čin mohol priamo alebo nepriamo viesť k získaniu takejto prospechu „môžu členské štáty zohľadniť *modus operandi* (pozn.: *modus operandi* znamená spôsob spáchania trestného činu s jeho špecifickými znakmi) napríklad, ak je podmienkou trestného činu jeho spáchanie v súvislosti s organizovanou trestnou činnosťou alebo s úmyslom zabezpečiť pravidelný príjem z trestnej činnosti“. Tento výklad navyše podporuje aj druhá veta tohto odôvodnenia, v ktorej sa uvádza, že zohľadnením *modu operandi* by „vo všeobecnosti nemala byť dotknutá možnosť vykonať rozšírenú konfiškáciu“.

V prejednávanej veci bude teda úlohou vnútroštátneho súdu posúdiť, či trestný čin, o ktorý ide vo veci samej, spočívajúci v prechovávaní vysoko rizikových omamných látok na účely ich distribúcie, môže priamo alebo nepriamo viesť k získaniu hospodárskeho prospechu, a to prípadne s prihliadnutím na *modus operandi* trestného činu, najmä na okolnosť, že bol spáchaný v rámci organizovanej trestnej činnosti alebo s úmyslom zabezpečiť pravidelný príjem z trestnej činnosti.

Po tretie, ako vyplýva z odôvodnenia č. 21 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, súd musí byť v každom prípade na základe okolností veci, vrátane konkrétnych skutkových okolností a dostupných dôkazov, presvedčený, že

predmetný majetok pochádza z trestnej činnosti. V tejto súvislosti bude môcť vnútroštátny súd najmä zohľadniť, ako je stanovené v čl. 5 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, nepomer medzi hodnotou predmetného majetku a zákonnými príjmami odsúdenej osoby. Táto osoba však pritom musí mať podľa čl. 8 ods. 8 smernice 2014/42/EÚ skutočnú možnosť namietat voči okolnostiam prejednávanej veci, vrátane konkrétnych skutkových okolností a dostupných dôkazov, na základe ktorých sa dotknutý majetok považuje za majetok pochádzajúci z trestnej činnosti.

Pokiaľ ide v treťom rade o čl. 6 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii týkajúci sa konfiškácie majetku tretích osôb, podľa tohto ustanovenia majú členské štáty prijať potrebné opatrenia, aby umožnili konfiškáciu príjmov alebo iného majetku v hodnote zodpovedajúcej príjmom, ktoré podozrivá alebo obvinená osoba priamo alebo nepriamo previedla na tretie osoby alebo ktoré tretie osoby získali od podozrivej alebo obvinenej osoby, aspoň v prípadoch, keď táto tretia osoba vedela alebo mala vedieť, že účelom prevodu alebo nadobudnutia bolo predísť konfiškácii.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že konfiškácia podľa čl. 6 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii predpokladá, že sa preukáže prevod príjmov na tretiu osobu alebo nadobudnutie takýchto príjmov treťou osobou, ako aj vedomosť tejto tretej osoby o tom, že účelom tohto prevodu alebo nadobudnutia zo strany podozrivej alebo obvinenej osoby bolo predísť konfiškácii.

Z návrhov na začatie prejudiciálneho konania však nevyplýva, že by vo veciach samých išlo o takýto prípad, takže čl. 6 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii sa v rámci týchto vecí nezdá byť relevantným.

Posúdenie štvrtej otázky

Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má čl. 47 Charty základných práv EÚ vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje skonfiškovať v prospech štátu majetok, o ktorom sa tvrdí, že patrí inej osobe než páchatelovi predmetného trestného činu, ak táto tretia osoba nemá možnosť byť subjektom konania o konfiškácii.

Je potrebné pripomenúť, že pôsobnosť Charty základných práv EÚ je v súvislosti s konaním členských štátov vymedzená v jej čl. 51 ods. 1, podľa ktorého sú ustanovenia Charty určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo EÚ (rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-393/19, *O. M.*, bod 30, ako aj citovaná judikatúra).

V prejednávanej veci z rozhodnutí vnútroštátneho súdu vyplýva, že § 53 ods. 2 písm. b) bulharského Trestného zákona zaviedol zákon, ktorým sa mení a dopĺňa Trestný zákon (*zakon za izmenenie i dopalnenie na nakazatelnia kodeks*) z 22. januára 2019, pričom cieľom tohto zákona bolo vykonanie smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii v bulharskom práve v zmysle čl. 51 ods. 1 Charty základných práv EÚ. Pri prijatí tohto zákona bol teda bulharský zákonodarca povinný dodržiavať základné práva zakotvené v čl. 47 Charty.

V tejto súvislosti je tiež potrebné poznamenať, že podľa čl. 47 ods. 1 a 2 Charty základných práv EÚ každý, koho práva a slobody zaručené právom EÚ sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom a najmä na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná. Okrem toho, základné práva podľa uvedeného čl. 47 potvrdzuje aj samotná smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii, ktorej čl. 8 ods. 1 uvádza, že členské štáty sú povinné prijať potrebné opatrenia, ktorými osobám dotknutým opatreniami stanovenými v tejto smernici na účely ochrany ich práv zaistia právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý súdny proces.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že vzhľadom na všeobecnú povahu znenia čl. 8 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii osobami, ktorým musia členské štáty zabezpečiť účinné prostriedky nápravy a spravodlivý súdny proces, sú nielen osoby odsúdené za trestný čin, ale aj tretie osoby, ktorých majetku sa týka príkaz na konfiškáciu (pozri analogicky rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-393/19, *O. M.*, bod 61).

Tento výklad vyplýva aj z odôvodnenia č. 33 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, podľa ktorého táto smernica citeľne zasahuje do práv osôb, nielen podozrivých alebo obvinených osôb, ale aj tretích osôb, ktoré nie sú trestne stíhané, ale tvrdia, že sú vlastníkami dotknutého majetku. Preto je podľa tohto odôvodnenia potrebné stanoviť osobitné záruky a prostriedky súdnej nápravy, aby sa zaručila ochrana základných práv týchto osôb pri vykonávaní tejto smernice.

Ako vyplýva z čl. 8 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, táto smernica stanovuje viaceré osobitné záruky s cieľom zabezpečiť ochranu základných práv takýchto tretích osôb pri vykonávaní tejto smernice. Medzi tieto záruky patrí aj záruka uvedená v čl. 8 ods. 7 smernice, podľa ktorého osoby, ktorých majetok je dotknutý príkazom na konfiškáciu, majú v priebehu celého konania o konfiškácii v súvislosti s určením príjmov a prostriedkov právo na prístup k právnomu zástupcovi na účely ochrany svojich práv. Navyše podľa

tohto ustanovenia musia byť dotknuté osoby o tomto práve poučené. Keďže čl. 8 ods. 7 smernice odkazuje nielen na obvinenú osobu alebo osobu odsúdenú za trestný čin, ale všeobecnejšie na osoby, ktorých majetok je dotknutý, sa toto ustanovenie vzťahuje aj na tretie osoby, ktoré tvrdia, že sú vlastníkami majetku, ktorý sa má skonfiškovať a ktoré majú v súlade s čl. 8 ods. 9 tejto smernice právo domáhať sa titulu vlastníckeho práva k tomuto majetku, a to aj v prípade podľa čl. 6 uvedenej smernice.

Okrem toho, právo na prístup k obhajcovi počas celého konania o konfiškácii zjavne zahŕňa právo tejto tretej osoby byť v rámci tohto konania vypočutá, ktoré podľa judikatúry Súdneho dvora zaručuje jeho držiteľovi možnosť účelne a efektívne oznámiť svoj názor (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora vo veci C-348/16, *Sacko*, bod 34), čo potvrdzuje aj odôvodnenie č. 33 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, podľa ktorého osobitné záruky a prostriedky súdnej nápravy, aby sa zaručila ochrana základných práv tretích osôb pri vykonávaní tejto smernice zahŕňajú právo byť vypočutý pre tretie osoby, ktoré tvrdia, že sú vlastníkami dotknutého majetku.

Z čl. 8 ods. 1, 7 a 9 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii teda vyplýva, že tretia osoba, ktorá v rámci konania o konfiškácii uvádza alebo o ktorej sa tvrdí, že je vlastníkom majetku, ktorého konfiškácia sa navrhuje, musí byť poučená o svojom práve byť v rámci uvedeného konania jeho subjektom, ako aj o svojom práve byť vypočutá a musí jej byť umožnené vykonať tieto práva a domáhať sa ochrany svojho vlastníckeho práva pred prijatím príkazu na konfiškáciu tohto majetku.

V prejednávanej veci bulharská vláda vo svojich písomných pripomienkach predložených Súdnemu dvoru uviedla, že podľa bulharského práva tretie osoby, o aké ide vo veciach samých, nemôžu byť subjektmi konania v rámci samotného konania o konfiškácii podľa § 306 ods. 1 bodu 1 bulharského Trestného poriadku. Podľa tejto vlády však bulharské právo poskytuje každej tretej osobe, ktorá tvrdí, že jej vlastnícke právo bolo v rámci takého konania porušené, možnosť uplatniť svoj nárok pred občianskoprávnym súdom. Konkrétnejšie táto tretia osoba môže použiť žalobu na vydanie veci podľa § 108 zákona o vlastníckom práve (*zakon za sobstvenostta*) zo 16. novembra 1951.

Je však potrebné konštatovať, že existencia takejto žaloby v bulharskom práve neumožňuje splniť požiadavku vyplývajúcu z čl. 8 ods. 1, 7 a 9 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii. Prostredníctvom takejto žaloby totiž tretia osoba môže nanajvýš reagovať na prípadné porušenie jej vlastníckeho práva

vyplývajúce z príkazu na konfiškáciu jej majetku, ale nie uplatniť toto právo s cieľom predísť samotnému prijatiu takéhoto príkazu.

2.4 Výrok rozhodnutia³²

Súdny dvor EÚ, po posúdení relevantných aspektov posudzovanej polemiky, vo veci C-845/19 a C-863/19, *D. R. a T. S.*, **judikoval nasledovne:**

1. Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že prechovávanie omamných látok na účely ich distribúcie patrí do rozsahu jej pôsobnosti, aj keď sa všetky skutočnosti spojené so spáchaním tohto trestného činu obmedzujú na územie jediného členského štátu.
2. Smernica 2014/42/EÚ o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nestanovuje len konfiškáciu majetku predstavujúceho hospodársky prospech pochádzajúci z trestného činu, za ktorý bol páchatel tohto trestného činu odsúdený, ale že sa týka aj majetku patriaceho tomuto páchatelovi, o ktorom je vnútroštátny súd rozhodujúci vo veci presvedčený, že pochádza z inej trestnej činnosti, a to pri dodržaní záruk stanovených v čl. 8 ods. 8 tejto smernice a pod podmienkou, že trestný čin, za ktorý bol jeho páchatel odsúdený, sa nachádza medzi trestnými činmi vymenovanými v čl. 5 ods. 2 uvedenej smernice, pričom tento trestný čin mohol priamo alebo nepriamo viesť k získaniu hospodárskeho prospechu v zmysle rovnakej smernice.
3. Článok 8 ods. 1, 7 a 9 smernice 2014/42/EÚ o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v EÚ v spojení s čl. 47 Charty základných práv EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje skonfiškovať v prospech štátu majetok, o ktorom sa tvrdí, že patrí inej osobe než páchatelovi predmetného trestného činu, ak táto tretia osoba nemá možnosť byť subjektom konania o konfiškácii.

³² Rozsudok Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-845/19 a C-863/19, *D. R. a T. S.* – výrok.

Kapitola 3

Zaistenie a konfiškácia majetku patriaceho osobe, ktorá sa nezúčastňuje trestného konania: rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci C-505/20 – R. R. a J. G.

3.1 Návrh na začatie konania

Návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom EÚ vo veci C-505/20, R. R. a J. G.³³ sa týka výkladu čl. 4 ods. 1 v spojení s čl. 2 ods. 3 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, čl. 8 tejto smernice, ako aj čl. 17 Charty základných práv EÚ.

Tento návrh bol podaný v rámci trestného konania, v priebehu ktorého R. R. a J. G. ako tretie osoby zúčastnené na tomto konaní požiadali vnútroštátny súd o vrátenie svojho majetku zaisteného počas prípravnej fázy tohto konania.

3.2 Skutkový stav a prejudiciálne otázky³⁴

Dňa 15. januára 2019 sa pri kontrole vozidla, ktoré riadil W. E. a v ktorom sa nachádzala aj R. R., jeho partnerka a majiteľka tohto vozidla, zistila prítomnosť omamných látok. Voči W. E. a R. R. bolo vznesené obvinenie, ale keďže pri ukončení vyšetrovania prokurátor zastával názor, že R. R. nebola informovaná o prítomnosti omamných látok, ukončil voči nej trestné stíhanie. Keďže vyšetrovanie preukázalo, že vozidlo bolo nepretržite k dispozícii W. E., zostalo toto vozidlo zaistené ako vecný dôkaz v súlade s § 111 bulharského Trestného poriadku (*Nakazatelno-procesualen kodex*) v rámci konania proti W. E.

Dňa 7. augusta 2019 sa v rámci trestného stíhania proti organizovanej skupine pre obchodovanie s omamnými látkami uskutočnila prehliadka bydliska J. G., počas ktorej boli zaistené dva mobilné telefóny a peňažná suma. Voči J. G. však nebolo vznesené obvinenie, keďže prokurátor sa domnieval, že nebol zapojený do spáchania trestného činu. Oba mobilné telefóny a peňažná

³³ Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 12. mája 2022 vo veci C-505/20, R. R. a J. G.

³⁴ Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-505/20, R. R. a J. G. – body 14 až 20.

suma zostali zaistené ako vecné dôkazy v súlade s § 111 bulharského Trestného poriadku v rámci konania začatého proti členom organizovanej skupiny.

R. R. a J. G. podali na bulharský Špecializovaný trestný súd (*Specializiran nakazatelen sad*), vnútroštátny súd, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, návrh na vrátenie ich majetku. Podľa tohto súdu, hoci vnútroštátna právna úprava stanovuje možnosť tretej osoby požiadať počas prípravnej fázy trestného konania o vrátenie zaisteného majetku, neumožňuje požiadať o vrátenie zaisteného majetku počas súdneho konania, teda fázy, ktorá môže trvať niekoľko rokov. Uvedený súd dodáva, že § 53 bulharského Trestného zákona (*Nakazatelen kodeks*) neumožňuje konfiškáciu majetku tretej osoby konajúcej v dobrej viere v situácii, o akú ide vo veci samej, takže majetok zaistený vo veci samej sa musí po skončení súdneho konania vrátiť svojim majiteľom. Tento súd sa preto pýta na zlučiteľnosť tejto právnej úpravy so smernicou 2014/42/EÚ o konfiškácii v spojení s čl. 17 Charty základných práv EÚ.

Za týchto podmienok Špecializovaný trestný súd (*Specializiran nakazatelen sad*) rozhodol prerušiť konanie a **položiť Súdnemu dvoru EÚ tieto prejudiciálne otázky**:³⁵

1. Bráni čl. 8 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii vnútroštátnemu zákonu, podľa ktorého nemá dotknutá osoba po zaistení majetku, ktorý bol zhabaný ako možný prostriedok alebo príjem z trestnej činnosti, v priebehu súdneho štádia trestného konania právo predložiť súdu návrh na vydanie jej majetku?
2. Je v súlade s čl. 4 ods. 1 v spojení s čl. 2 bodom 3 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii a čl. 17 Charty základných práv EÚ vnútroštátny zákon, podľa ktorého sa konfiškácia „prostriedku z trestnej činnosti“, pokiaľ ide o vec vo vlastníctve tretej osoby nezúčastnenej na spáchaní trestného činu, ktorú však táto tretia osoba obžalovanému prenechala do dlhodobého užívania takým spôsobom, že v rámci ich vnútorného vzťahu práve obžalovaný vykonáva práva vyplývajúce z vlastníckeho práva, považuje za neprípustnú?
3. V prípade zápornej odpovede na túto otázku – stanovuje čl. 8 ods. 6 druhá veta a čl. 8 ods. 7 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii povinnosť vykladať vnútroštátny zákon v tom zmysle, že sa tretej osobe, ktorej majetok sa

³⁵ Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Špecializovaný trestný súd (Bulharsko) 8. októbra 2020 – navrhovateľa v trestnom konaní R. R. a J. G. (vec C-505/20).

zaistiť a môže byť skonfiškovaný ako prostriedok, musí umožniť zúčastniť sa na konaní, v ktorom sa môže rozhodnúť o konfiškácii, ako aj právo podať na súd opravný prostriedok proti príkazu na konfiškáciu?

3.3 Analýza Súdneho dvora³⁶

Posúdenie prvej otázky

Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má čl. 8 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej v prípade zaistenia majetku ako prostriedku alebo príjmu z údajnej trestnej činnosti nemá vlastník tohto majetku, ktorý je trefou osobou konajúcou v dobrej viere, počas súdneho konania v rámci trestného konania žiadne právo obrátiť sa na príslušný súd so žiadosťou o vrátenie tohto majetku.

Na úvod je potrebné uviesť, že trestné činy súvisiace s organizovanou trestnou činnosťou a obchodovaním s drogami, o aké ide vo veci samej, patria do vecnej pôsobnosti smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii. Podľa jej čl. 3 písm. g) a h) sa totiž táto smernica uplatňuje na trestné činy, na ktoré sa vzťahujú, po prvé, rámcové rozhodnutia 2004/757/SVV, ktorým sa stanovujú minimálne ustanovenia o znakoch skutkových podstát trestných činov a trestov v oblasti nezákonného obchodu s drogami a, po druhé, rámcové rozhodnutie 2008/841/SVV o boji proti organizovanému zločinu, ktoré sa týkajú trestných činov v oblasti obchodu s drogami a boja proti organizovanej trestnej činnosti.

Článok 8 uvedenej smernice, nazvaný „*Ochranné opatrenia*“, vo svojom ods. 1 ukladá členským štátom EÚ povinnosť zaistiť v prospech osôb dotknutých opatreniami stanovenými v tejto smernici na účely ochrany ich práv právo na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý súdny proces. Toto ustanovenie tak v oblasti, na ktorú sa vzťahuje táto smernica, potvrdzuje základné práva uvedené v čl. 47 Charty základných práv EÚ, ktorý najmä stanovuje, že každý, koho práva a slobody zaručené právom EÚ sú porušené, má za podmienok ustanovených v tomto článku právo na účinný prostriedok nápravy pred súdom a najmä na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo

³⁶ Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-505/20, R. R. a J. G. – body 21 až 53.

prejednaná (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-845/19 a C-863/19, *D. R. a T. S.*, bod 75).

Po prvé, opatrenia stanovené smernicou 2014/42/EÚ o konfiškácii sa týkajú najmä zaistenia majetku, ktorý je definovaný v čl. 2 bode 5 tejto smernice ako „*dočasný zákaz prevodu, zničenia alebo premeny majetku, nakladania s majetkom alebo presunu majetku, alebo dočasné prevzatie majetku do úschovy či prevzatie kontroly nad majetkom*“.

V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že majetok, o ktorý ide vo veci samej, zostal v úschove orgánov, ktoré vedú trestné stíhanie. Preto, ako uviedol vnútroštátny súd, je potrebné konštatovať, že zabavenie, o ktoré ide vo veci samej, predstavuje „*zistenie*“ v zmysle tohto ustanovenia.

Po druhé, pokiaľ ide o situácie, v ktorých smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii umožňuje využiť zaistenie majetku, čl. 7 tejto smernice stanovuje, že členské štáty prijímú opatrenia potrebné na umožnenie zaistenia majetku na účely jeho prípadnej následnej konfiškácie.

V tomto kontexte je potrebné preskúmať, či bol majetok, o ktorý ide vo veci samej, zaistený na účely jeho prípadnej následnej konfiškácie v zmysle tohto čl. 7.

V tejto súvislosti v čase, keď bol majetok, o ktorý ide vo veci samej, zaistený, mohlo dôjsť k jeho následnej konfiškácii.

Pokiaľ ide o R. R., z rozhodnutia vnútroštátneho súdu totiž vyplýva, že bola pôvodne obvinená pre trestný čin týkajúci sa nedovoleného obchodu s omamnými látkami a že až neskôr prokurátor vylúčil jej účasť na tomto trestnom čine, takže bola kvalifikovaná ako tretia osoba konajúca v dobrej viere, čo podľa vnútroštátneho súdu bránilo konfiškácii jej majetku podľa bulharskej právnej úpravy.

Pokiaľ ide o J. G., z toho istého rozhodnutia vyplýva, že jeho účasť na predmetnej trestnej činnosti bola vylúčená až po preskúmaní dvoch zabavených mobilných telefónov, takže tieto mobilné telefóny, ako aj peňažná suma boli zaistené na účely ich prípadnej následnej konfiškácie.

Keďže majetok R. R. a J. G. mohol byť v čase zaistenia predmetom následnej konfiškácie podľa bulharského práva, situácia týchto dvoch osôb preto patrí do pôsobnosti čl. 7 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii. V dôsledku toho sa ich týka opatrenie stanovené v tejto smernici v zmysle jej čl. 8 ods. 1.

Pokiaľ ide, po tretie, o skutočnosť, že vlastník zaisteného majetku nemá počas trestného konania žiadne právo obrátiť sa na súd so žiadosťou o jeho

vrátenie, je potrebné pripomenúť, že čl. 8 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii ukladá členským štátom povinnosť zaručiť právo na účinný prostriedok nápravy a spravodlivý proces, aby dotknuté osoby mohli chrániť svoje práva.

V tejto súvislosti z dôvodu všeobecnej povahy znenia tohto ustanovenia sú osobami, ktorým musia členské štáty zabezpečiť účinné prostriedky nápravy a spravodlivé súdne konanie, nielen osoby odsúdené pre spáchanie trestného činu, ale aj tretie osoby, ktorých majetok je dotknutý rozhodnutím o zaistení (pozri analogicky rozsudok Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-845/19 a C-863/19, *D. R. a T. S.*, bod 76 a citovanú judikatúru). Tento výklad vyplýva aj z odôvodnenia č. 33 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, podľa ktorého táto smernica podstatným spôsobom zasahuje do práv osôb, a to nielen podozrivých alebo obvinených osôb, ale aj do práv tretích osôb, ktoré nie sú trestne stíhané, ale tvrdia, že sú vlastníkami dotknutého majetku. Preto je podľa tohto odôvodnenia potrebné stanoviť osobitné záruky a prostriedky súdnej nápravy, aby sa zaručila ochrana základných práv týchto osôb pri vykonávaní tejto smernice (rozsudok Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-845/19 a C-863/19, *D. R. a T. S.*, bod 77).

Okrem toho, čl. 8 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii sa má vykladať s prihliadnutím na jej odôvodnenie č. 31, podľa ktorého vzhľadom na obmedzenie vlastníckeho práva, ktoré vyplýva z rozhodnutí o zaistení, by sa tieto predbežné opatrenia nemali uplatňovať dlhšie, než je nevyhnutné na zabezpečenie majetku na účely jeho prípadnej následnej konfiškácie, a že z toho vyplýva, že to môže dotknutý súd zaväzovať, aby kontroloval, či je účel rozhodnutia o zaistení stále platný.

Takýto prístup predpokladá, že tretia osoba konajúca v dobrej viere, ktorá je vlastníkom zaisteného majetku, môže tiež v priebehu súdneho konania požiadať príslušný súd, aby preskúmal, či sú stále splnené podmienky na zaistenie tohto majetku. V dôsledku toho je vnútroštátna právna úprava, ktorá takúto možnosť nestanovuje, v rozpore s čl. 8 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

Posúdenie druhej otázky

Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má čl. 4 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vylučuje konfiškáciu majetku patriaceho tretej osobe konajúcej v dobrej viere a použitého ako prostriedok pre spá-

chanie trestného činu, a to aj vtedy, keď táto tretia osoba dala tento majetok trvale k dispozícii obvinenej osobe.

V prejednávanej veci z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že vnútroštátna právna úprava neumožňuje konfiškáciu majetku tretích osôb konajúcich v dobrej viere v situácii, o akú ide vo veci samej. Vnútroštátny súd sa pritom konkrétne pýta, či sa v tejto situácii vyžaduje taká konfiškácia na základe smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii. Nie je preto zjavné, že by druhá otázka nemala žiadnu súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu, takže táto otázka je prípustná.

Pokiaľ ide o vec samu, je potrebné pripomenúť, že čl. 4 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii stanovuje konfiškáciu okrem iného „*prostriedkov*“ v zmysle čl. 2 bodu 3 tejto smernice s výhradou právoplatného odsúdenia za trestný čin. Hoci sa však toto ustanovenie výslovne týka prostriedkov a právoplatného odsúdenia za trestný čin, jeho znenie nespresňuje, či prostriedok, ktorý je predmetom konfiškácie, musí nevyhnutne patriť odsúdenej osobe. Na účely výkladu ustanovenia práva EÚ musí Súdny dvor podľa svojej ustálenej judikatúry zohľadniť nielen jeho znenie, ale aj najmä kontext, do ktorého patrí (pozri v tomto zmysle rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-603/20 PPU, MCP, bod 37 a citovanú judikatúru).

V prejednávanej veci, pokiaľ ide o kontext, do ktorého patrí čl. 4 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, je potrebné uviesť, že čl. 5 tejto smernice týkajúci sa „*rozšírenej konfiškácie*“ vo svojom ods. 1 stanovuje, že táto smernica sa môže týkať len „*majetku vo vlastníctve osoby odsúdenej za trestný čin*“, takže majetok tretích osôb je z pôsobnosti tohto článku vylúčený. Pokiaľ ide o čl. 6 tejto smernice, tento sa výslovne týka, ako to potvrdzuje jeho názov, „*konfiškácie majetku tretích osôb*“. Tento článok sa vzťahuje len na „*príjmy*“ a nie na „*prostriedky*“, takže nemôže v žiadnom prípade slúžiť ako základ pre konfiškáciu určitého prostriedku v situácii, o akú ide vo veci samej. Pokiaľ ide o odôvodnenie č. 15 smernice, vzhľadom na ktoré je potrebné vykladať jej čl. 4, toto stanovuje povinnosť informovať podozrivé a obvinené osoby o konaní o konfiškácii, ale vôbec nespomína tretie osoby. Z týchto rôznych ustanovení vyplýva, že vzhľadom na to, že konfiškácia majetku patriaceho tretím osobám prichádza do úvahy len v situáciách uvedených v čl. 6 smernice, konfiškácia majetku stanovená v čl. 4 ods. 1 tejto smernice sa môže týkať len majetku podozrivých a obvinených osôb. Skutočnosť, ktorú uvádza vnútroštátny súd, teda že majetok trvalo využíval obvinený, nemôže umož-

niť konfiškáciu tohto majetku, pokiaľ tento majetok patrí tretej osobe, ktorá konala v dobrej viere, na základe čl. 4 ods. 1 smernice.

V každom prípade a vzhľadom na to, že vnútroštátna právna úprava neumožňuje konfiškáciu majetku tretích osôb konajúcich v dobrej viere v situácii, o akú ide vo veci samej, z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že smernica sama osebe nemôže zakladať povinnosti jednotlivcovi, a teda sa na ňu ako takú voči nemu nemožno odvolávať pred vnútroštátnym súdom [rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-573/17, *Popławski* („Popławski II“), bod 65 a citovaná judikatúra].

3.4 Výrok rozhodnutia³⁷

Súdny dvor EÚ, po posúdení relevantných aspektov posudzovanej polemiky, vo veci C-505/20, *R. R. a J. G.*, **judikoval nasledovne:**

1. Článok 8 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii nástrojov a príjmov z trestnej činnosti v EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej v prípade zaistenia majetku ako prostriedku alebo príjmu z údajnej trestnej činnosti nemá vlastník tohto majetku, ktorý je treťou osobou konajúcou v dobrej viere, počas súdneho konania v rámci trestného konania žiadne právo obrátiť sa na príslušný súd so žiadosťou o vrátenie tohto majetku.
2. Článok 4 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá vylučuje konfiškáciu majetku patriaceho tretej osobe konajúcej v dobrej viere a použitého ako prostriedok pre spáchanie trestného činu, a to aj vtedy, keď táto tretia osoba dala tento majetok trvale k dispozícii obvinenej osobe.

³⁷ Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-505/20, *R. R. a J. G.* – výrok. Je potrebné dodať, že Súdny dvor uviedol, že vzhľadom na odpoveď na druhú otázku nie je potrebné odpovedať na tretiu otázku.

Kapitola 4

Vnútroštátna právna úprava stanovujúca konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku bez odsúdenia v trestnom konaní: rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci vo veci C-319/19 – *Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným*

4.1 Návrh na začatie konania

Návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdny dvorom EÚ vo veci C-319/19, *Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným*³⁸ sa týka výkladu smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, ako aj čl. 17 a 48 Charty základných práv EÚ.

Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi bulharskou Komisiou pre boj proti korupcii a pre konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku (*Komisija za protivodejstvie na korupcijata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imuštstvo*; ďalej len „Komisia pre boj proti korupcii“) na jednej strane, a na strane druhej Z. V., A. X. a spoločnosťou Medicínske centrum dermatológie a estetickej medicíny PRIMA DERM OOD (*Medicinski centár po dermatologija i estetična medicina PRIMA DERM OOD*), a to vo veci návrhu na konfiškáciu majetku údajne nezákonne nadobudnutého paňou Z. V. a členmi jej rodiny.

4.2 Skutkový stav a prejudiciálne otázky³⁹

Bulharská Krajská vojenská prokuratúra v Sofii (*Voенно okražna prokuratura – Sofija*) oznámila 5. mája 2015 Komisii pre boj proti korupcii skutočnosť, že proti Z. V. bolo začaté trestné stíhanie pre trestný čin podľa § 282 ods. 2 prvej vety bulharského Trestného zákona (*Nakazatelen kodeks*) v spo-

³⁸ Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 28. októbra 2021 vo veci C-319/19, *Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným*.

³⁹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ C-319/19, *Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným* – body 11 až 22.

jení s § 282 ods. 1 tohto zákona. Je konkrétne stíhaná za to, že od 29. novembra 2004 do 10. septembra 2014 ako vedúca zamestnankyňa oddelenia dermatológie, venerológie a alergiológie Akadémie vojenskej medicíny v Sofii prekročila svoje oprávnenia tým, že vykonala úkony nad rámec právomocí, ktoré mala na základe svojej funkcie, s cieľom získať majetkovú výhodu pre seba samu alebo pre spoločnosť DERMA PRIM-MK OOD, v ktorej mala väčšinovú majetkovú účasť.

V súčasnosti prebieha proti Z. V. trestné konanie na Vojenskom súde Sofia. Na základe oznámenia Vojenskej prokuratúry v Sofii začala Komisia pre boj proti korupcii vyšetrovanie voči Z. V. v súlade s § 22 bulharského zákona o konfiškácii nezákonne nadobudnutého majetku v prospech štátu (*Zakon za otnemane v polza na dăržavata na nezakonno pridobito imuštstvo*) z roku 2012 (ďalej len „zákon o konfiškácii majetku“). Na záver vyšetrovania táto komisia konštatovala, že medzi majetkom Z. V. a jej manžela na jednej strane a ich príjmami na druhej strane existuje značný nepomer. V dôsledku toho podala 18. januára 2017 na vnútroštátny súd návrh, aby bol v prospech štátu skonfiškovaný majetok, ktorý protiprávne nadobudla Z. V. a fyzické a právnické osoby považované za prepojené so Z. V. alebo pod jej kontrolou.

Na žiadosť Komisie pre boj proti korupcii vnútroštátny súd nariadil zabezpečovacie opatrenie týkajúce sa majetku, o ktorého konfiškáciu sa žiada. Odporcovia vo veci samej poukazujú na neprípustnosť tohto návrhu, pričom sa odvolávajú na nesúlads zákona o konfiškácii majetku z roku 2012 so smernicou 2014/42/EÚ o konfiškácii. Tvrdia, že táto smernica sa uplatňuje aj na netrestné veci, pričom nebola správne prebratá do bulharského práva, a to najmä vzhľadom na to, že uvedený zákon nestanovuje procesné záruky pre žalovaných a tretie osoby, na ktoré sa vzťahujú pravidlá týkajúce sa ukladania zabezpečovacích opatrení alebo konfiškácie nezákonne nadobudnutého majetku.

Vnútroštátny súd v prvom rade spresňuje, že zákon o konfiškácii majetku vo svojom § 2 výslovne stanovoval, že priebeh konania o konfiškácii začatého na občianskom súde nezávisí od trestného konania vedeného voči osobe, ktorej sa týka vyšetrovanie, alebo voči osobám s ňou spojeným, prípadne ňou kontrolovaným. Podľa vnútroštátnej judikatúry je totiž samotná existencia obvinenia z trestnej činnosti voči určitej osobe dostatočnou podmienkou na začatie vyšetrovania tejto osoby. Konanie začaté podľa tohto zákona teda prebieha nezávisle od otázky, či bola vyšetrovaná osoba právoplatne odsúdená v trestnom konaní. Vnútroštátny súd ďalej zdôrazňuje, že zákonom o kon-

fiškácii majetku z roku 2012 došlo k preneseniu dôkazného bremena. Podľa neho totiž stačí, aby Komisia pre boj proti korupcii uviedla, že má dôvodné podozrenie, že majetok bol nadobudnutý nezákonne. Vnútroštatny zákonodarca tým podľa vnútroštatneho súdu vytvoril domnienku protiprávnosti nadobudnutia majetku, ktorého pôvod nie je zistený alebo nebol preukázaný, a zaviedol pojem „*nepomer v majetku*“ ako jediný a rozhodujúci dôkaz existencie nezákonne nadobudnutého majetku. Predmetom konfiškácie teda podľa jeho názoru nie je len majetok pochádzajúci z trestnej činnosti alebo zo závažného administratívneho deliktu, ale aj akýkoľvek majetok, ktorého pôvod nie je zistený alebo preukázaný. Napokon podľa tohto súdu, aj keď sa má návrh na konfiškáciu majetku riešiť podľa občianskeho práva procesného, opatrenie konfiškácie nezákonne nadobudnutého majetku je vzhľadom na svoju povahu trestnoprávnym opatrením, ktoré patrí do pôsobnosti smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii.

Keďže však zákon o konfiškácii majetku nestanovuje minimálne záruky požadované smernicou 2014/42/EÚ o konfiškácii, je podľa neho v rozpore s touto smernicou. Okrem toho, podľa jeho názoru je tiež neprimerané dôkazné bremeno zafažujúce dotknutú osobu v rozpore s čl. 48 Charty základných práv EÚ.

Vzhľadom na to, že vnútroštatny súd mal určité pochybnosti o výklade niektorých ustanovení smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, Mestský súd Sofia (*Sofijski gradski sąd*) rozhodol prerušiť konanie a **položiť Súdnemu dvoru EÚ tieto prejudiciálne otázky**.⁴⁰

1. Je opatrenie konfiškácie nezákonne nadobudnutého majetku trestnoprávnym opatrením v zmysle smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii alebo občianskoprávnym opatrením, ak:
 - a) účelom konfiškácie majetku je podľa vnútroštatneho zákona všeobecná prevencia možnosti nezákonne nadobudnúť majetok a nakladať s ním, pričom však konfiškácia nie je podmienená spáchaním trestného činu ani iného protiprávneho konania, ani existenciou priamej alebo nepriamej súvislosti medzi protiprávnym konaním a nadobudnutým majetkom;

⁴⁰ Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Mestský súd Sofia (Bulharsko) 17. apríla 2019 – Komisia pre boj proti korupcii a pre konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku proti Z. V., A. X. a Medicínske centrum dermatológie a estetickej medicíny PRIMA DERM OOD (vec C-319/19).

- b) konfiškácia hrozí nielen individuálne určenému majetku, ale aj (i) celému majetku vyšetrovanej osoby, (ii) majetkovým právam tretích osôb (fyzických a právnických osôb), ktoré vyšetrovaná osoba nadobudla odplatne alebo bezodplatne, a (iii) vlastníckym právam zmluvných partnerov vyšetrovanej osoby a tretích osôb;
 - c) jedinou podmienkou konfiškácie je zavedenie nevyvrátiteľnej domnienky nezákonnosti celého majetku, ktorého zákonný pôvod nie je zistený (bez predchádzajúcej definície významu výrazu „zákonný alebo nezákonný pôvod“);
 - d) redefinuje sa zákonnosť nadobudnutého majetku pre všetky dotknuté osoby (vyšetrovaná osoba, tretie osoby a ich bývalí zmluvní partneri), a to spätne za obdobie predchádzajúcich desiatich rokov, v prípade, ak neexistuje dôkaz o pôvode nadobudnutia majetku vyšetrovanej osoby, ktorého existencia nebola právnou povinnosťou v čase nadobudnutia konkrétneho majetkového práva?
2. Majú sa minimálne štandardy stanovené v čl. 8 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, pokiaľ ide o práva garantované vlastníkom a tretím osobám, vykladať v tom zmysle, že nebránia tomu, aby vnútroštátne právo a judikatúra stanovili konfiškáciu bez splnenia podmienok upravených na tento účel v čl. 4, 5 a 6 smernice, keď bolo trestné konanie proti dotknutej osobe zastavené z dôvodu, že nedošlo k spáchaniu trestného činu (podľa konštatovania súdu), alebo keď bola dotknutá osoba oslobodená z dôvodu, že nedošlo k spáchaniu trestného činu?
3. Konkrétne, má sa čl. 8 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že záruky priznané touto smernicou voči právam odsúdenej osoby, ktorej majetok je predmetom konfiškácie, sa majú uplatniť aj v prípade, o aký ide v prejednáwanej veci, v rámci konania, ktoré prebieha súbežne a nezávisle od trestného konania?
4. Majú sa prezumpcia nevinny zakotvená v čl. 48 ods. 1 Charty základných práv EÚ, požiadavka rešpektovania práva na obhajobu stanovená v čl. 48 ods. 2 a zásada efektivity vykladať v tom zmysle, že nebránia takej vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá:
- a) zavádza domnienku, že majetok, ktorého pôvod nie je zistený alebo preukázaný, pochádza z trestnej činnosti (§ 1 ods. 2 zákona o konfiškácii majetku);
 - b) zavádza domnienku dôvodného podozrenia, že majetok bol nadobudnutý nezákonne (§ 21 ods. 2 zákona o konfiškácii majetku);

- c) prenáša dôkazné bremeno preukázania pôvodu majetku a prostriedkov použitých na jeho nadobudnutie nielen vo vzťahu k vyšetrovanej osobe, ale aj vo vzťahu k tretím osobám, ktoré nemusia preukazovať pôvod vlastného majetku, ale majetku svojho predchodcu, a to dokonca aj vtedy, ak bol tento majetok nadobudnutý bezodplatne;
 - d) zavádza „nepomer v majetku“ ako jediný a rozhodujúci dôkaz existencie nezákonne nadobudnutého majetku;
 - e) prenáša dôkazné bremeno vo vzťahu k všetkým dotknutým osobám a nie len vo vzťahu k odsúdenej osobe, a to pred odsúdením poslednej uvedenej a nezávisle od neho;
 - f) umožňuje uplatnenie metódy právneho a ekonomického určenia a analýzy, z ktorej vychádza domnienka nezákonnej povahy dotknutého majetku, ako aj jeho hodnota, pričom táto domnienka je záväzná pre súd, ktorý vydáva rozhodnutie a ktorý nemôže vykonať neobmedzené preskúmanie obsahu a uplatnenia metódy?
5. Má sa čl. 5 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby vnútroštátny zákon nahradil dôvodné podozrenie (na základe okolností prípadu preskúmaných súdom), že majetok bol získaný trestnou činnosťou, domnienkou nezákonného pôvodu majetkového prírastku založenou iba na konštatovaní, že tento prírastok je vyšší ako hodnota uvedená vo vnútroštátnom zákone (napríklad 75000 eur počas desiatich rokov)?
6. Má sa právo vlastníť majetok ako všeobecná zásada práva EÚ, zakotvená v čl. 17 Charty základných práv EÚ, vykladať v tom zmysle, že nebráni takej vnútroštátnej právnej úprave, o akú ide vo veci samej, ktorá:
- a) zavádza nevyvrátiteľnú domnienku týkajúcu sa obsahu a rozsahu nezákonne nadobudnutého majetku (§ 63 ods. 2 zákona o konfiškácii majetku);
 - b) zavádza nevyvrátiteľnú domnienku neplatnosti nadobúdacích a dispozičných úkonov (§ 65 zákona o konfiškácii majetku) alebo
 - c) obmedzuje práva tretích osôb, ktoré majú alebo uplatňujú samostatné práva k majetku, ktorý je predmetom konfiškácie prostredníctvom postupu oznamovania veci týmto tretím osobám v súlade s § 76 ods. 1 zákona o konfiškácii majetku?
7. Majú ustanovenia čl. 6 ods. 2 a čl. 8 ods. 1 až 10 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii priamy účinok v rozsahu, v akom stanovujú záruky a usta-

novenia o ochrane osôb dotknutých konfiškáciou alebo tretích osôb konajúcich v dobrej viere?

4.2 Analýza Súdneho dvora⁴¹

Posúdenie prvej otázky

Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že sa uplatňuje na právnu úpravu členského štátu, ktorá stanovuje, že vnútroštátny súd nariadi konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku v rámci alebo v nadväznosti na konanie, ktoré sa netýka zistenia jedného alebo viacerých trestných činov.

Smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii neupravuje konfiškáciu nástrojov a príjmov pochádzajúcich z nezákonných činností, ktoré nariadi súd členského štátu v rámci alebo v nadväznosti na konanie, ktoré sa netýka zistenia jedného alebo viacerých trestných činov (pozri analogicky rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci, C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným*, bod 57). Takáto konfiškácia sa totiž vymyká z minimálnych pravidiel, ktoré táto smernica stanovuje v súlade s jej čl. 1 ods. 1, a jej právna úprava teda patrí do právomoci členských štátov uvedenej v odôvodnení č. 22 uvedenej smernice, a to stanoviť vo svojom vnútroštátnom práve širšie právomoci.

V prejednávanej veci sa zdá, že konanie o konfiškácii prebiehajúce pred vnútroštátnym súdom má občianskoprávnu povahu a že vo vnútroštátnom práve koexistuje s režimom trestnoprávnej konfiškácie. Je pravda, že podľa § 22 ods. 1 zákona o konfiškácii majetku z roku 2012 takéto konanie začne Komisia pre boj proti korupcii, ak je táto inštitúcia informovaná o skutočnosti, že určitá osoba je obvinená zo spáchania určitých trestných činov. Z informácií v spise, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, však vyplýva, že podľa ustanovení tohto zákona sa toto konanie, ktoré sa zameriava výlučne na majetok, v súvislosti s ktorým sa tvrdí, že bol nadobudnutý nezákonne, hneď ako začne, vedie nezávisle od prípadného trestného konania začatého proti údajnému páchatelovi predmetných trestných činov, ako aj od výsledku takéhoto konania, najmä od jeho prípadného odsúdenia (rozsudok Súdneho

⁴¹ Rozsudok Súdneho dvora EÚ C-319/19, *Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným* – body 27 až 46.

dvora EÚ vo veci, C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným*, bod 57, bod 60).

Za týchto podmienok je potrebné konštatovať, že rozhodnutie, ktoré má vnútroštátny súd prijať vo veci samej, nepatrí do rámca konania ani nenadväzuje na konanie, ktoré sa týka jedného alebo viacerých trestných činov. Okrem toho, konfiškácia, ktorú môže súd nariadiť po preskúmaní návrhu, ktorý mu bol predložený, nezávisí od odsúdenia dotknutej osoby v trestnom konaní. Toto konanie teda nepatrí do pôsobnosti smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii (pozri analogicky rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci, C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným*, bod 57, bod 61).

Posúdenie štvrtej a šiestej otázky

Svojou štvrtou a šiestou otázkou, ktoré je potrebné preskúmať spoločne, vnútroštátny súd žiada Súdny dvor o výklad Charty základných práv EÚ, konkrétne jej čl. 17 a 48.

Podľa čl. 51 ods. 1 Charty základných práv EÚ sú jej ustanovenia určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo EÚ, pričom podľa ustálenej judikatúry pojem „vykonanie práva Únie“ v zmysle uvedeného ustanovenia predpokladá existenciu súvisu medzi aktom práva EÚ a dotknutým vnútroštátnym opatrením, ktorý presahuje podobnosť dotknutých oblastí alebo nepriame vplyvy jednej oblasti na inú, s prihliadnutím na kritériá posúdenia vymedzené Súdnym dvorom (rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-485/19, *Profi Credit Slovakia*, bod 37 a citovaná judikatúra).

V prejednávanej veci konanie o konfiškácii, o ktoré ide vo veci samej, nepatrí do pôsobnosti smernice 2014/42/EÚ, takže bulharskú právnu úpravu upravujúcu toto konanie nemožno považovať za právnu úpravu vykonávajúcu právo EÚ.

Za týchto podmienok, keďže Charta základných práv EÚ nie je uplatniteľná na spor vo veci samej, Súdny dvor nemá právomoc odpovedať na štvrtú a šiestu otázku (pozri v tomto zmysle uznesenie vo veci C-256/19, *S.A.D. Maler und Anstreicher*, body 32 až 34 a citovanú judikatúru).

4.4 Výrok rozhodnutia⁴²

Súdny dvor EÚ, po posúdení relevantných aspektov posudzovanej polemiky, vo veci C-319/19, *Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným*, **judikoval nasledovne** – smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že sa neuplatňuje na právnu úpravu členského štátu EÚ, ktorá stanovuje, že vnútroštátny súd nariadi konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku v rámci alebo v nadväznosti na konanie, ktoré sa netýka zistenia jedného alebo viacerých trestných činov.

⁴² Rozsudok Súdneho dvora EÚ C-319/19, *Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným* – výrok. Je potrebné dodať, že Súdny dvor uviedol, že vzhľadom na odpoveď na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú, tretiu, piatu a siedmu otázku.

Kapitola 5

Konanie o konfiškácii nezákonne nadobudnutého majetku bez existencie odsúdenia v trestnom konaní: rozhodnutie Súdneho dvora EÚ vo veci C-234/18 – *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným*

5.1 Návrh na začatie konania

Návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnyim dvorom EÚ vo veci C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným*⁴³ sa týka výkladu smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii [pozn.: ide o výklad uvedenej smernice v spojení s rámcovým rozhodnutím Rady 2005/212/SVV z 24. februára 2005 o konfiškácii príjmov, nástrojov a majetku z trestnej činnosti (ďalej len „rámcové rozhodnutie 2005/212/SVV o konfiškácii“)].

Tento návrh bol predložený v rámci sporu medzi bulharskou Komisiou pre boj proti korupcii a pre konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku (*Komisija za protivodejstvie na korupcijata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imuštestvo*; ďalej len „Komisia pre boj proti korupcii“) na jednej strane a na strane druhej B. P., ako aj viacerými fyzickými a právnickými osobami, ktoré sa považujú za prepojené s B. P. alebo sú ním kontrolované, vo veci návrhu na konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku B. P. a týmito osobami.

5.2 Skutkový stav a prejudiciálne otázky⁴⁴

V júli 2014 bulharská Prokuratúra mesta Sofia (*Sofijska gradska prokuratura*) oznámila Komisii pre boj proti korupcii, že je proti B. P. vo funkcii predsedu dozornej rady bulharskej banky začaté trestné stíhanie z dôvodu, že od decembra 2011 do 19. júna 2014 vedome navádzal iné osoby k sprenevere

⁴³ Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 19. marca 2020 vo veci C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným*.

⁴⁴ Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným* – body 33 až 40.

finančných prostriedkov patriacich uvedenej banke v rozpore s § 201 a § 203 ods. 1 bulharského Trestného zákona (*Nakazatelen kodex*), v celkovej výške presahujúcej 205 miliónov BGN (približne 105 miliónov eur).

Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že toto trestné stíhanie stále prebieha, a nevedlo teda ešte k právoplatnému rozsudku, čiže ani k právoplatnému odsúdeniu.

Komisia pre boj proti korupcii viedla vyšetrovanie týkajúce sa obdobia od 4. augusta 2004 do 4. augusta 2010, z ktorého okrem iného vyplýva, že B. P. a jeho rodinní príslušníci majú k dispozícii bankové vklady v značnej hodnote, ktoré nezodpovedajú ich zákonným príjmom, že vykonali bankové transakcie s prostriedkami, ktorých pôvod nemožno určiť, že nadobudli hnuiteľný a nehnuteľný majetok v značnej hodnote a že B. P. dostával odmenu na základe zmlúv, o ktorých sa zistilo, že sú fiktívne, pričom cieľom príjmov pochádzajúcich z takýchto fiktívnych operácií bolo zastrieť nezákonný pôvod prostriedkov, ktoré použil B. P. na nadobudnutie majetku.

Rozhodnutím zo 14. mája 2015 Komisia pre boj proti korupcii na základe § 22 ods. 1 bodu 8 bulharského zákona o konfiškácii nezákonne nadobudnutého majetku v prospech štátu z roku 2012 (ďalej len „zákon o konfiškácii majetku“) začala konanie na Mestský súd Sofia (*Sofijski gradski sad*) na účely konfiškácie majetku B. P. a členov jeho rodiny, ako aj tretích osôb prepojených s B. P. alebo kontrolovaných B. P., ktoré boli nadobudnuté nezákonne, jeho finančnej hodnoty, ak bol predaný, alebo majetku vyplývajúceho z premeny uvedeného nezákonne nadobudnutého majetku. Mestský súd Sofia (*Sofijski gradski sad*) na návrh Komisie pre boj proti korupcii prijal preventívne opatrenia týkajúce sa majetku, ktorého konfiškácia sa požaduje.

V rámci konania začatého pred vnútroštátnym súdom B. P. a niektorí žalovaní vo veci samej tvrdia, že návrh na konfiškáciu majetku podaný Komisiou pre boj proti korupcii je neprípustný z dôvodu, že je v podstate v rozpore so smernicou 2014/42/EÚ o konfiškácii. Táto smernica totiž požaduje, aby konfiškácia majetku bola založená na konečnom odsudzujúcom rozsudku, pričom táto skutočnosť vo veci samej nenastala. Podľa B. P. a uvedených žalovaných na úrovni EÚ neexistuje právna úprava v oblasti občianskoprávnej konfiškácie, takže ku konfiškácii mohlo dôjsť len na základe konečného odsudzujúceho rozsudku trestnoprávnej povahy. Podľa týchto istých osôb sa pritom so žalovanými vo veci samej zaobchádza tak, akoby boli súdení a právoplatne odsúdení, čo porušuje najmä prezumpciu nevinu a právo na spravodlivý proces.

Vnútroštátny súd uvádza, že zo zákona o konfiškácii majetku výslovne vyplýva, že konanie o konfiškácii vedené pred občianskoprávnym súdom je nezávislé od trestného konania vedeného voči prešetrovanej osobe a/alebo osobám, ktoré sú s touto osobou prepojené alebo sú touto osobou kontrolované. Samotná existencia obvinení v rámci trestného konania postačuje na začatie občianskeho súdneho konania o konfiškácii. Podľa vnútroštátneho súdu však zo znenia smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii jasne vyplýva, že nemožno vylúčiť akúkoľvek väzbu medzi trestným konaním a občianskym súdnym konaním o konfiškácii a že toto posledné uvedené konanie nesmie byť ukončené pred ukončením trestného konania. Podľa tohto súdu ide teda zákon o konfiškácii majetku nad rámec minimálnej harmonizácie stanovenej v uvedenej smernici, a je preto v rozpore s touto smernicou. Vzhľadom na to, že B. P. ešte nebol odsúdený v trestnom konaní za skutky, o ktoré ide vo veci samej, sa uvedený súd domnieva, že občianske súdne konanie o konfiškácii má byť prerušené až do ukončenia trestného konania začatého najmä proti BP.

Vzhľadom na to, že vnútroštátny súd mal napriek tomu pochybnosti o výklade ustanovení smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, Mestský súd Sofia (*Sofijski gradski sad*) rozhodol prerušiť konanie a **položiť Súdnu dvoru EÚ tieto prejudiciálne otázky**.⁴⁵

1. Má sa čl. 1 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, ktorým sa stanovujú „*minimálne pravidlá pre zaistovanie majetku na účely prípadnej následnej konfiškácie*“, vykladať v tom zmysle, že členským štátom EÚ umožňuje prijímať právne predpisy o občianskoprávnej konfiškácii, ktorá sa nezakladá na odsudzujúcom rozsudku?
2. Vyplýva z čl. 1 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii so zreteľom na čl. 4 ods. 1 tejto smernice, že už samotné začatie trestného konania voči osobe, ktorej majetok je predmetom konfiškácie, je postačujúce na to, aby bolo začaté a vedené občianske súdne konanie o konfiškácii?

⁴⁵ Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Mestský súd Sofia (Bulharsko) 3. apríla 2018 – Komisia pre boj proti korupcii a pre konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku proti B. P., A. B., P. B., Agro In 2001 EOOD, Account Service 2009 EOOD, Invest Management OOD, Estate OOD, Trast B OOD, Bromak OOD, Bromak Finance EAD, Viva Telekom Bulgaria EOOD, Balgarska Telekomunikatsionna Kompania AD, Hedge Investment Bulgaria AD, Kemira OOD, Dunarit AD, Technologichen Zentar-Institut Po Mikroelektronika AD, Evrobild 2003 EOOD, Technotel Invest AD, Ken Trade EAD, Konsult Av EOOD, Louvriev Investments Company 33 S.A., EFV International Financial Ventures Ltd, LIC Telecommunications S.A.R.L., V Telecom Investment S.C.A., V2 Investment S.A.R.L., Interv Investment S.A.R.L., Emprevo Ventures Ltd. (vec C-234/18).

3. Je prípustný rozširujúci výklad dôvodov uvedených v čl. 4 ods. 2 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii, ktorým sa povoľuje občianskoprávna konfiškácia nezakladajúca sa na odsudzujúcom rozsudku?
4. Má sa čl. 5 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že už len z dôvodu nezrovnalosti medzi majetkovou hodnotou a zákonnými príjmami osoby možno odňať vlastnícke právo získané priamo alebo nepriamo z trestnej činnosti bez toho, aby existoval právoplatný rozsudok v trestnom konaní, ktorý by konštatoval spáchanie trestného činu danou osobou?
5. Má sa ustanovenie čl. 6 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že konfiškáciu majetku tretích osôb upravuje ako subsidiárne alebo alternatívne opatrenie k priamej konfiškácii, alebo ako subsidiárne opatrenie k rozšírenej konfiškácii?
6. Má sa ustanovenie čl. 8 ods. 1 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že sa ním zabezpečuje uplatnenie prezumpcie neviný a zakazuje konfiškácia, ktorá sa nezakladá na odsudzujúcom rozsudku?

5.3 Analýza Súdneho dvora⁴⁶

V rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom EÚ zavedeného prostredníctvom čl. 267 Zmluvy o fungovaní EÚ Súdny dvor prináleží dať vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva. Vzhľadom na to Súdny dvor prináleží v prípade potreby preformulovať otázky, ktoré sú mu položené. Vnútroštátny súd sa svojimi otázkami pýta Súdneho dvora na výklad ustanovení smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii. Akty o sprenevere finančných prostriedkov, ako sú opísané v rozhodnutí vnútroštátneho súdu, nepredstavujú jedno z porušení, na ktoré sa vzťahujú právne nástroje taxatívne vymenované v čl. 3 tejto smernice, takže predmet vnútroštátneho konania začatého Komisiou pre boj proti korupcii nepatrí do vecnej pôsobnosti uvedenej smernice. Z čl. 14 ods. 1 smernice okrem iného vyplýva, že táto smernica nahrádza len prvé štyri zarážky čl. 1, ako aj čl. 3 rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV o konfiškácii vo vzťahu k členským štátom, ktoré smernica zaväzuje, čo má

⁴⁶ Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným* – body 46 až 62.

za následok, že čl. 2, 4 a 5 uvedeného rámcového rozhodnutia zostávajú po prijatí smernice v platnosti.

V prejednávanej veci zo znenia čl. 2 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV o konfiškácii vyplýva, že členské štáty musia prijať potrebné opatrenia umožňujúce mu úplne alebo sčasti konfiškovať nástroje a príjmy z trestných činov, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody na obdobie viac ako jedného roka, kým za trestné činy, ktoré uvádza vnútroštátny súd, možno uložiť trest odňatia slobody na obdobie od 10 do 20 rokov, a môžu preto patriť do pôsobnosti tohto rámcového rozhodnutia. Z uvedeného vyplýva, že bez toho, aby bol dotknutý výklad a rozsah rámcového rozhodnutia, ustanovenia tohto rámcového rozhodnutia nevyhnutne patria medzi prvky práva EÚ, ktoré z hľadiska predmetu sporu vo veci samej a informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom, musia byť zohľadnené Súdny dvorom, aby Súdny dvor užitočne odpovedal na otázky, ktoré mu boli položené.

Vnútroštátny súd sa v podstate pýta, či sa má rámcové rozhodnutie 2005/212/SVV o konfiškácii vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave členského štátu, ktorá stanovuje, že konfiškácia nezákonne nadobudnutého majetku je nariadená vnútroštátnym súdom na záver konania, ktoré nepodlieha konštatovaniu, že bol spáchaný trestný čin, ani *a fortiori* (pozn.: *a fortiori* znamená tým skôr) odsúdeniu údajných páchatelov takéhoto trestného činu.

Na účely odpovede na túto otázku je potrebné pripomenúť, že rámcové rozhodnutie 2005/212/SVV o konfiškácii je založené na ustanoveniach kapitoly VI Zmluvy o EÚ v znení pred nadobudnutím platnosti Lisabonskej zmluvy, nazvanom „*Ustanovenia o policajnej a justičnej spolupráci v trestných veciach*“, konkrétne na čl. 29, čl. 31 ods. 1 písm. c) a čl. 34 ods. 2 písm. b) Zmluvy o EÚ v znení zmluvy z Nice.

Článok 31 ods. 1 písm. c) Zmluvy o EÚ uvádza, že spoločný postup pri justičnej spolupráci v trestných veciach zahŕňa zabezpečovanie zlučiteľnosti predpisov uplatniteľných v členských štátoch, ak je to nevyhnutné na zlepšenie tejto spolupráce. V tomto kontexte rámcové rozhodnutie 2005/212/SVV o konfiškácii má za cieľ zabezpečiť, ako je to uvedené v jeho odôvodnení č. 10, aby všetky členské štáty mali účinné predpisy upravujúce konfiškáciu príjmov z trestnej činnosti. Článok 2 ods. 1 rámcového rozhodnutia tak vyžaduje, aby členské štáty prijali potrebné opatrenia, ktoré im umožnia úplne alebo sčasti konfiškovať nástroje a príjmy z trestných činov, za ktoré možno uložiť trest odňatia slobody na obdobie viac ako jedného roka, alebo majetok, ktorého hodnota zodpovedá týmto príjmom, kým v jeho čl. 1 štvrtej zarážke sa

„konfiškácia“ vymedzuje ako „trest alebo opatrenie, ktoré je nariadené súdom v konaní o trestnom čine alebo trestných činoch a ktoré v konečnom dôsledku znamená odňatie vlastníctva“.

Ako vyplýva aj z odôvodnenia č. 10 rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV o konfiškácii, toto rozhodnutie je spojené s návrhom Dánskeho kráľovstva, ktoré viedlo k prijatiu rámcového rozhodnutia Rady 2006/783/SVV o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na príkazy na konfiškáciu [pozn.: uvedené rámcové rozhodnutie bolo nahradené nariadením (EÚ) 2018/1805 o vzájomnom uznávaní príkazov na zaistenie a príkazov na konfiškáciu]. Ako sa uvádza v odôvodnení č. 8 tohto rámcového rozhodnutia, jeho cieľom je uľahčiť spoluprácu medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o uznávanie a výkon príkazov na konfiškáciu, aby sa členský štát zaviazal, že bude na svojom území uznávať a vykonávať príkazy na konfiškáciu, ktoré sú vydané súdom príslušným pre trestné veci v inom členskom štáte.

V dôsledku toho vzhľadom na ciele a znenie ustanovení rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV o konfiškácii, ako aj kontext, v ktorom bolo toto rámcové rozhodnutie prijaté, je potrebné konštatovať, že uvedené rámcové rozhodnutie je aktom, ktorého cieľom je uložiť členským štátom povinnosť zaviesť spoločné minimálne pravidlá konfiškácie nástrojov a príjmov v súvislosti s trestnými činmi s cieľom uľahčiť vzájomné uznávanie súdnych príkazov na konfiškáciu prijatých v rámci trestných konaní. Rámcové rozhodnutie teda neupravuje konfiškáciu nástrojov a príjmov pochádzajúcich z nezákonných činností, ktoré nariadi súd členského štátu v rámci alebo v nadväznosti na konanie, ktoré sa netýka zistenia jedného alebo viacerých trestných činov. Článok 2 ods. 2 uvedeného rámcového rozhodnutia nijako nevyvrátil tento výklad. Toto ustanovenie sa totiž obmedzuje na to, že uvádza, že pokiaľ ide o daňové trestné činy, členské štáty môžu použiť aj iné ako trestné konanie, aby odňali páchatelovi príjmy z trestného činu. Toto ustanovenie nemožno naopak vykladať tak, že znamená, že členské štáty sú zbavené možnosti zaviesť iné konania o konfiškácii, ako sú trestné konania, ktoré sa netýkajú daňových trestných činov. Takýto výklad totiž presahuje rozsah minimálnych pravidiel zavedených rámcovým rozhodnutím.

V pojednávanej veci sa zdá, že konanie o konfiškácii prebiehajúce pred vnútroštátnym súdom má občianskoprávnu povahu a že vo vnútroštátnom práve koexistuje s režimom trestnoprávnej konfiškácie. Je pravda, že podľa čl. 22 ods. 1 zákona o konfiškácii majetku takéto konanie začne Komisia pre boj proti korupcii, ak je táto inštitúcia informovaná o skutočnosti, že určitá

osoba je obvinená zo spáchania určitých trestných činov. Z informácií v spise, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, a zo spresnení, ktoré na pojednávaní poskytla Komisia pre boj proti korupcii, bulharská vláda a Európska komisia, však vyplýva, že podľa ustanovení uvedeného zákona sa toto konanie, ktoré sa zameriava výlučne na majetok, v súvislosti s ktorým sa tvrdí, že bol nadobudnutý nezákonne, hneď ako začne, vedie nezávisle od prípadného trestného konania začatého proti údajnému páchatelovi trestných činov, ako aj od výsledku takéhoto konania, najmä od prípadného odsúdenia uvedeného páchatela.

Za týchto podmienok je potrebné konštatovať, že rozhodnutie, ktoré má vnútroštátny súd prijať vo veci samej, nepatrí do rámca konania alebo v nadväznosti na konanie, ktoré sa týka jedného alebo viacerých trestných činov. Toto rozhodnutie teda nepatrí do pôsobnosti rámcového rozhodnutia 2005/212/SVV o konfiškácii.

5.4 Výrok rozhodnutia⁴⁷

Súdny dvor EÚ, po posúdení relevantných aspektov posudzovanej polemiky, vo veci C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným*, **judikoval nasledovné** – rámcové rozhodnutie Rady 2005/212/SVV z 24. februára 2005 o konfiškácii príjmov, nástrojov a majetku z trestnej činnosti sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni právnej úprave členského štátu, ktorá stanovuje, že konfiškácia nezákonne nadobudnutého majetku je nariadená vnútroštátnym súdom na záver konania, ktoré nepodlieha konštatovaniu, že bol spáchaný trestný čin, ani *a fortiori* (pozn.: *a fortiori* znamená tým skôr) odsúdeniu údajných páchatelov takéhoto trestného činu.

⁴⁷ Rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným* – výrok.

Záver

Konfiškácia príjmov z trestnej činnosti ako základná zložka boja proti závažnej a organizovanej trestnej činnosti, vrátane európskych trestných činov, je upravená tak normami na európskej úrovni, ako aj vo vnútroštátnom kontexte.

Ako zásadný právny predpis, ktorý bol prijatý na úrovni EÚ, možno považovať *smernicu 2014/42/EÚ o konfiškácii*. Cieľom tejto smernice je uľahčiť vnútroštátnym orgánom konfiškáciu a vymáhanie príjmov a prostriedkov z trestnej činnosti v EÚ. Za týmto účelom touto smernicou sa ustanovujú „*minimálne pravidlá pre zaistovanie majetku na účely prípadnej následnej konfiškácie a pre konfiškáciu majetku v trestných veciach*“, a to v členských štátoch EÚ, vrátane SR. Pokiaľ ide o samotnú konfiškáciu, členské štáty EÚ boli povinné prijať potrebné opatrenia, ktoré umožnia úplnú alebo čiastočnú konfiškáciu prostriedkov a príjmov alebo majetku v hodnote zodpovedajúcej takýmto prostriedkom alebo príjmom, a to za predpokladu konečného odsudzujúceho rozsudku v trestnej veci, ktorý môže byť tiež výsledkom konania v neprítomnosti. Navyše, smernica predstavila aj tzv. rozšírenú konfiškáciu. Členské štáty EÚ boli povinné prijať potrebné opatrenia, ktoré umožnia úplnú alebo čiastočnú konfiškáciu majetku vo vlastníctve osoby odsúdenej za trestný čin, ktorý môže viesť priamo alebo nepriamo k hospodárskemu prosperu, ak je súd na základe okolností prípadu vrátane konkrétnych skutočností a dostupných dôkazov, ako napríklad, že hodnota majetku je neprimeraná k zákonnému príjmu odsúdenej osoby, presvedčený, že dotknutý majetok je získaný z trestnej činnosti. V neposlednom rade, smernica predstavila aj konfiškáciu majetku tretích osôb.

Vo vnútroštátnom kontexte SR relevantným je *zákon č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v EÚ*. Tento zákon upravuje postup orgánov SR pri, po prvé, odovzdaní majetkového rozhodnutia vydaného súdom v trestnom konaní na jeho uznanie a výkon v inom členskom štáte EÚ a, po druhé, uznávaní a výkone cudzieho majetkového rozhodnutia vydaného súdom členského štátu EÚ v trestnom konaní. Ide o osobitnú právnu úpravu k všeobecnej právnej úprave v trestnom konaní – aplikácia tohto zákona predpokladá subsidiárne použitie Trestného poriadku č. 301/2005 Z. z.

Zákon upravuje postup justičných orgánov SR pri uznávaní a výkone cudzích majetkových rozhodnutí (vykonávajúci štát) a podmienky, za akých môže SR odovzdať svoje majetkové rozhodnutie, ktorým bol uložený trest alebo ochranné opatrenie do iného členského štátu EÚ na účely jeho uznania a výkonu (štát pôvodu).

Na jednej strane, právna úprava konfiškácii príjmov z trestnej činnosti existuje. Na strane druhej, Ani najprecíznejšia právna úprava, žiaľ, nedokáže obsiahnuť všetky potrebné otázky. V rámci aplikačnej praxe sa stále objavujú polemické otázky, ktorých odpoveď právna úprava nepozná, čo otvára možnosť vyjadriť sa Súdnemu dvoru EÚ.

Súdny dvor EÚ, po posúdení relevantných aspektov posudzovanej polemiky, vo veci C-845/19 a C-863/19, *D. R. a T. S.*, judikoval, že smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii sa má vykladať v tom zmysle, že prechovávanie omamných látok na účely ich distribúcie patrí do rozsahu jej pôsobnosti, aj keď sa všetky skutočnosti spojené so spáchaním tohto trestného činu obmedzujú na územie jediného členského štátu. Smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii nestanovuje len konfiškáciu majetku predstavujúceho hospodársky prospech pochádzajúci z trestného činu, za ktorý bol páchatel tohto trestného činu odsúdený, ale že sa týka aj majetku patriaceho tomuto páchatelovi, o ktorom je vnútroštátny súd rozhodujúci vo veci presvedčený, že pochádza z inej trestnej činnosti, a to pri dodržaní záruk stanovených v čl. 8 ods. 8 tejto smernice a pod podmienkou, že trestný čin, za ktorý bol jeho páchatel odsúdený, sa nachádza medzi trestnými činmi vymenovanými v čl. 5 ods. 2 uvedenej smernice, pričom tento trestný čin mohol priamo alebo nepriamo viesť k získaniu hospodárskeho prospechu v zmysle rovnakej smernice. Článok 8 ods. 1, 7 a 9 smernice 2014/42/EÚ o konfiškácii v spojení s čl. 47 Charty základných práv EÚ sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, ktorá umožňuje skonfiškovať v prospech štátu majetok, o ktorom sa tvrdí, že patrí inej osobe než páchatelovi predmetného trestného činu, ak táto tretia osoba nemá možnosť byť subjektom konania o konfiškácii.

Vo veci C-505/20, *R. R. a J. G.*, Súdny dvor EÚ judikoval, že článok 8 ods. 1 smernice o konfiškácii sa má vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej v prípade zaistenia majetku ako prostriedku alebo príjmu z údajnej trestnej činnosti nemá vlastník tohto majetku, ktorý je trefou osobou konajúcou v dobrej viere, počas súdneho konania v rámci trestného konania žiadne právo obrátiť sa na príslušný súd so žiadosťou o vrátenie tohto majetku. Článok 4 ods. 1 uvedenej smernice nebráni vnútroštátnej

právnej úprave, ktorá vylučuje konfiškáciu majetku patriaceho tretej osobe konajúcej v dobrej viere a použitého ako prostriedok pre spáchanie trestného činu, a to aj vtedy, keď táto tretia osoba dala tento majetok trvale k dispozícii obvinenej osobe.

Vo veci C-319/19, *Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným*, Súdny dvor EÚ judikoval, že smernica 2014/42/EÚ o konfiškácii sa neuplatňuje na právnu úpravu členského štátu EÚ, ktorá stanovuje, že vnútroštátny súd nariadi konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku v rámci alebo v nadväznosti na konanie, ktoré sa netýka zistenia jedného alebo viacerých trestných činov.

Vo veci C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným*, Súdny dvor EÚ judikoval že rámcové rozhodnutie 2005/212/SVV o konfiškácii nebráni právnej úprave členského štátu EÚ, ktorá stanovuje, že konfiškácia nezákonne nadobudnutého majetku je nariadená vnútroštátnym súdom na záver konania, ktoré nepodlieha konštatovaniu, že bol spáchaný trestný čin, ani *a fortiori* odsúdeniu údajných páchatelov takéhoto trestného činu.

Použité zdroje

Literatúra

- FUNTA, R. – JURIŠ, F. – KLIMEK, L. *Európske právo, 3. doplnené a rozšírené vydanie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024, 516 strán.
- IVOR, J. – KLIMEK, L. *Uplatniteľnosť vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá ustanovuje konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku bez odsúdenia v trestnom konaní: rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-319/19 – Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným*. In: ROMŽA, S. (ed.). *Košické dni trestného práva 2023: zborník vedeckých príspevkov z celoštátnej interdisciplinárnej vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou*. Košice: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, 2023, s. 187 – 195.
- IVOR, J. – POLÁK, P. – ZÁHORA, J. *Trestné právo procesné I: Všeobecná časť*, 2. vydanie. Bratislava: Wolters Kluwer, 2021, 596 strán.
- KLIMEK, L. – BABONY, D. *Hospodársky prospech pochádzajúci z trestného činu, ktorý nebol predmetom odsudzujúceho rozsudku: rozsudok Súdneho dvora EÚ v spojených veciach C-845/19 a C-863/19, D. R. a T. S.* In: MOKRÁ, I. – SZABOVÁ, E. – VRTÍKOVÁ, K. (eds.). *Ekonomická kriminalita a jej hmotnoprávne, procesnoprávne a kriminologické aspekty: zborník príspevkov z odbornej vedeckej konferencie*. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2023, s. 190 – 203.
- KLIMEK, L. (ed.). *Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie za roky 2018 až 2022 vo veciach trestných*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2024, 204 strán.
- KLIMEK, L. *Základy trestného práva Európskej únie*. Bratislava: Wolters Kluwer, 2017, 264 strán.
- LIGETI, K. – SIMONATO, M. (eds.). *Chasing Criminal Money: Challenges and Perspectives on Asset Recovery in the EU*. Bloomsbury Publishing: London – New York – Sydney – Delhi, 2017, eBook.
- TURKSEN, U. *Countering Tax Crime in the European Union: Benchmarking the OECD's Ten Global Principles*. Hart Publishing: Oxford – New York – Dublin, 2021, 336 strán.

Právne predpisy

- Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2024/1260 z 24. apríla 2024 o vymáhaní majetku a konfiškácii. Úradný vestník Európskej únie, L 2024/1260, 2. máj 2024.

Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii. Úradný vestník EÚ, L 127/39, 29. apríl 2014.

Zákon Národnej rady SR z 25. októbra 2016 č. 316/2016 Z. z. o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v EÚ v znení neskorších predpisov.

Judikatúra Súdneho dvora EÚ a súvisiace dokumenty

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 12. mája 2022 vo veci C-505/20, *R. R. a J. G.*

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 19. marca 2020 vo veci C-234/18, *Komisia pre boj proti korupcii proti B. P. a iným.*

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 21. októbra 2021 v spojených veciach C-845/19 a C-863/19, *D. R. a T. S.*

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie z 28. októbra 2021 vo veci C-319/19, *Komisia pre boj proti korupcii proti Z. V. a iným.*

Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Mestský súd Sofia (Bulharsko) 17. apríla 2019 – Komisia pre boj proti korupcii a pre konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku proti Z. V., A. X. a Medicínske centrum dermatológie a estetickej medicíny PRIMA DERM OOD (vec C-319/19).

Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Mestský súd Sofia (Bulharsko) 3. apríla 2018 – Komisia pre boj proti korupcii a pre konfiškáciu nezákonne nadobudnutého majetku proti B. P., A. B., P. B., Agro In 2001 EOOD, Acount Service 2009 EOOD, Invest Management OOD, Estate OOD, Trast B OOD, Bromak OOD, Bromak Finance EAD, Viva Telekom Bulgaria EOOD, Balgarska Telekomunikatsionna Kompania AD, Hedge Investment Bulgaria AD, Kemira OOD, Dunarit AD, Technologichen Zentar-Institut Po Mikroelektronika AD, Evrobild 2003 EOOD, Technotel Invest AD, Ken Trade EAD, Konsult Av EOOD, Louvriev Investments Company 33 S.A., EFV International Financial Ventures Ltd, LIC Telecommunications S.A.R.L., V Telecom Investment S.C.A., V2 Investment S.A.R.L., Interv Investment S.A.R.L., Emprevo Ventures Ltd. (vec C-234/18).

Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Odvolací súd Varna (Bulharsko) 19. november 2019 – trestné konanie proti D. R. (C-845/19);
Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Odvolací súd

Varna (Bulharsko) 26. novembra 2019 – trestné konanie proti T. S. (vec C-863/19).

Návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Špecializovaný trestný súd (Bulharsko) 8. októbra 2020 – navrhovatelia v trestnom konaní R. R. a J. G. (vec C-505/20).

Návrh smernice Európskeho Parlamentu a Rady o zmrazovaní a konfiškácii príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii. COM(2012)85 final – 2012/0036 (COD), s. 2 a 3.

Ostatné zdroje

Dôvodová správa k návrhu zákona o uznávaní a výkone majetkového rozhodnutia vydaného v trestnom konaní v EÚ.

Európska komisia (2020): *Vymáhanie majetku a konfiškácia: zabezpečenie, aby sa trestná činnosť nevyplácala*. Správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade, COM(2020)217.

Vnútroštátne vykonávacie opatrenia oznámené členskými štátmi, ktoré sa vzťahujú na Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/42/EÚ z 3. apríla 2014 o zaistení a konfiškácii prostriedkov a príjmov z trestnej činnosti v Európskej únii [online]. Dostupné na <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/NIM/?uri=CELEX:32014L0042>> [2023-04-29].

Zaistenie a konfiškácia príjmov z trestnej činnosti [online] – dostupné na <<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/LSU/?uri=CELEX:32014L0042>> [2023-04-29].

O autorovi

Doc. JUDr. et PhDr. mult. Libor Klimek, PhD., Dr. h. c. je advokát, vysokoškolský učiteľ, autor a recenzent.

V aplikačnej praxi pôsobí ako samostatný advokát so sídlom v Starom Meste Bratislavy. Je špecialistom pre trestné právo. V minulosti pôsobil ako poradca prvého senátu Ústavného súdu SR vo veciach trestného práva. Pôsobil taktiež na Ministerstve spravodlivosti SR ako spolutvorca zákona č. 274/2017 Z. z. o obetiach trestných činov a spolutvorca Európskej siete pre práva obetí. Neskôr založil vlastnú advokátsku kanceláriu v Bratislave. Právne služby poskytoval klientom z 10 krajín (SR, Nemecko, Rakúsko, Spojené kráľovstvo, Taliansko, Belgicko, Poľsko, Maďarsko, Srbsko a Litva).

Na akademickej pôde pôsobí ako docent na Katedre trestného práva, kriminológie, kriminalistiky a forenzných disciplín Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. Ako hosťujúci profesor prednáša na Právnickej fakulte Lipskej Univerzity v Nemecku. Je externým členom štátnicových komisií trestného práva v doktorandskom stupni štúdia (PhD.) na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity, Právnickej fakulty Univerzity Komenského, Právnickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe (Česká republika) a Právnickej fakulty Univerzity vo Vilniuse (Litva).

Pravidelne prednáša na medzinárodných kongresoch, konferenciách a prednáškových pobytoch doma a v zahraničí, v minulosti napríklad v Oxforde (Spojené kráľovstvo), v Cambridge (Spojené kráľovstvo), v Lipsku (Nemecko), v Moskve (Rusko), v Prahe (Česko) či vo Varšave (Poľsko).

Je autorom renomovaných svetových vydavateľstiev *Wolters Kluwer* a *Springer*, ako aj časopisov *Justičná revue* a *Štát a právo*. V Moskve pôsobí ako člen redakčnej rady časopisu *Economic Problems and Legal Practice* (Ekonomické problémy a právna prax). Publikoval viac než 200 diel, a to vo viacerých krajinách sveta. Jeho diela boli citované takmer vo všetkých krajinách Európy, ale taktiež v mnohých krajinách Ázie (napr. v Japonsku, Číne, Iráne, Južnej Kórei, Thajsku) či krajinách Ameriky (napr. Spojené štáty Americké a Brazília), a v dielach renomovaných vydavateľstiev, ako napríklad Oxford University Press, Cambridge University Press, C. H. Beck, Springer či Wolters Kluwer. Citoval ho taktiež Európsky parlament a generálny advokát Súdneho dvora EÚ (vo veci C-268/17 – A. Y.).

Venuje sa taktiež posudkovej a expertíznej činnosti. Je oponentom diplomových, rigorózných a dizertačných prác. Je recenzentom odborných a vedeckých kníh vydaných na Slovensku, ako aj v zahraničí. Posudzuje odborné a vedecké články pre domáce a zahraničné časopisy – napr. pre časopis *Justičná revue*, ktorý vydáva Ministerstvo spravodlivosti SR, vo Švajčiarsku pre časopis *Pravidlá* [Laws], ako aj pre ruský časopis *Ekonomické problémy a právna prax* [Проблемы экономики и юридической практики], ktorý vydáva renomované moskovské vydavateľstvo Yur-VAK. Ako národný expert pre slovenské trestné právo vypracováva právne analýzy pre Ústav právnych vied Poľskej akadémie vied vo Varšave a participuje ako externý člen na jej medzinárodných projektoch.

Vzdelanie v odbore právo nadobudol na Fakulte práva Bratislavskej vysokej školy práva (2010). Na Univerzite v Cambridge získal certifikát britskej angličtiny (2011). Doktorandské štúdium v odbore trestné právo a obhajobu dizertačnej práce *European Arrest Warrant* (neskôr publikovaná vydavateľstvom Springer ako monografia, 2015, 375 strán) absolvoval s vyznamenaním, a to na Fakulte práva Paneurópskej vysokej školy (2013). Na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity obhájil habilitačnú prácu *Mutual Recognition of Judicial Decisions in European Criminal Law* (Springer, 2017, 742 strán) a bol habilitovaný na docenta v odbore trestné právo (2018).

Ovláda a pravidelne používa päť jazykov.